

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 03. 2015.

Sarajevo, maj/svibanj 2015.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. 03. 2015. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD 1

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 2

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilans stanja	8
2.1.1. Obaveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	17
2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	21
2.2. Profitabilnost	32
2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	36
2.4. Likvidnost	39
2.5. Devizni rizik	47

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE 49

P R I L O Z I

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora se već duži period odvija u nepovoljnom okruženju i u uvjetima stagnacije gospodarskog razvoja kao posljedice globalne finansijske i dužničke krize, recesije i odsustva privrednog rasta u zemljama EU zone. Neznatan ekonomski rast, teško stanje u realnom sektoru i brojni unutrašnji problemi uzrokovani političkim stanjem u zemlji, ograničeni pristup novim stabilnim izvorima finansiranja, negativno su se odrazili na stanje i perspektive bankarskog sektora. U prvom kvartalu ove godine kao i prethodnih nekoliko godina, prisutne su manje oscilacije, odnosno promjene u oba smjera (pad ili rast) u bilansnoj sumi, te ključnim bilansnim kategorijama: depozitima, ukupnom kapitalu, kreditnim obavezama, novčanim sredstvima i kreditima. To ukazuje na već duže vremena prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH. Likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje ostao stabilan i siguran.

Na dan 31. 03. 2015. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, kao i na kraju 2014. godine. Broj zaposlenih u bankama F BiH na dan 31. 03. 2015. godine iznosio je 6.920, što je manje za 40 zaposlenika ili 0,6 % u odnosu na kraj 2014. godine.

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2015. godine iznosila je 15,9 milijardi KM, što je manje za 1,3% ili 213 miliona KM nego na kraju 2014. godine. Pad bilansne sume najvećim dijelom rezultat je pada depozita i kreditnih obaveza. Struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 69,1% na 70,5% i smanjenje učešća novčanih sredstava sa 28,2% na 26,5%

Novčana sredstva su u prvom kvartalu ove godine smanjena za 7,3% ili 333 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosila su 4,2 milijarde KM.

Kreditni, kao najveća stavka aktive banaka, u prvom kvartalu ove godine zabilježili su skroman rast od 0,7% ili 73 miliona KM, tako da su sa 31. 03. 2015. godine iznosili 11,2 milijarde KM. Kod zabilježenog kreditnog rasta u prvom kvartalu ove godine, treba imati u vidu uticaj, odnosno efekte promjene kursa CHF-u januaru 2015. godine, tako da je realno kreditni rast bio manji od prethodno navedenog. Krediti stanovništvu iznose 5,5 milijardi KM i zabilježili su rast od 1,3% ili 76 miliona KM, sa učešćem od 49,1% u ukupnim kreditima. Krediti pravnim licima iznose 5,7 milijardi KM i na istom su nivou kao i na kraju 2014. godine, sa učešćem od 50,9%. Ukupni nekvalitetni krediti sa 31. 03. 2015. godine iznose 1,6 milijardi KM i u prvom kvartalu 2015. godine zabilježili su rast od 0,8% ili 12 miliona KM. Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima iznosi 14,1% i na istom je nivou kao i na kraju 2014. godine. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 18,2%, a za stanovništvo ovaj pokazatelj iznosi 9,8%.

Ulaganja u vrijednosne papire u prvom kvartalu ove godine bilježe rast od 3,4% ili 27 miliona KM, što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Na kraju prvog kvartala 2015. godine portfolio vrijednosnih papira iznosio je 828 miliona KM, što je učešće u aktivni od svega 5,2%.

U strukturi izvora finansiranja banaka depoziti u iznosu od 11,9 milijardi KM i učešćem od 74,7% i dalje su najznačajniji izvor finansiranja banaka u F BiH. Ukupni depoziti u prvom kvartalu 2015. godine smanjeni su za 2% ili 227 miliona KM. S druge strane, štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u prvom kvartalu 2015. godine, imali su rast od 3,3% ili 220 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosili su 6,9 milijardi KM.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 958 miliona KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM), a stopa pada u prvom kvartalu 2015. godine iznosila je 6,6% ili 68 miliona KM. U posljednjih šest godina sredstva dobivena (uzeti krediti, depoziti i subordinisani dugovi) od strane svojih grupacija (banaka „majki“ i ostalih članica grupacije), smanjena su za 69,6% ili 2,4 milijarde KM. Evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast i u narednom periodu u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora finansiranja.

U prvom kvartalu 2015. godine ukupan kapital povećan je za 3,2% ili 77 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu dobiti tekućeg perioda, te dokapitalizacije kod jedne banke (15 miliona KM) i sa 31. 03. 2015. godine iznosio je 2,5 milijardi KM.

Regulatorni kapital na dan 31. 03. 2015. godine iznosio je 2,2 milijarde KM i ostao je skoro nepromijenjen u odnosu na kraj 2014. godine, s manjom promjenom u strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 31. 03. 2015. godine iznosila je 15,9% i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2015. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 62 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat od 63 miliona KM ostvarilo je 16 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od 0,5 miliona KM iskazan je kod jedne banke.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 03. 2015. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2014. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

U prvom kvartalu 2015. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka, što je posljedica finansijske krize i smanjenog obima poslovnih aktivnosti banaka.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacionih dijelova tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 5 (4 promjene na teritoriji Federacije BiH i jedna u Brčko Distriktu): 1 organizacioni dio je ukinut, a kod 4 su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 03. 2015. godine imale ukupno 570 organizacionih dijelova, što je manje za 0,2% u odnosu na 31. 12. 2014. godine.

Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (34) je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2014. godine, kada su bila 32 organizaciona dijela, što je povećanje od 6,3%.

Sa 31. 03. 2015. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 12 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Četiri banke iz Republike Srpske imale su 34 organizaciona dijela u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 03. 2015. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

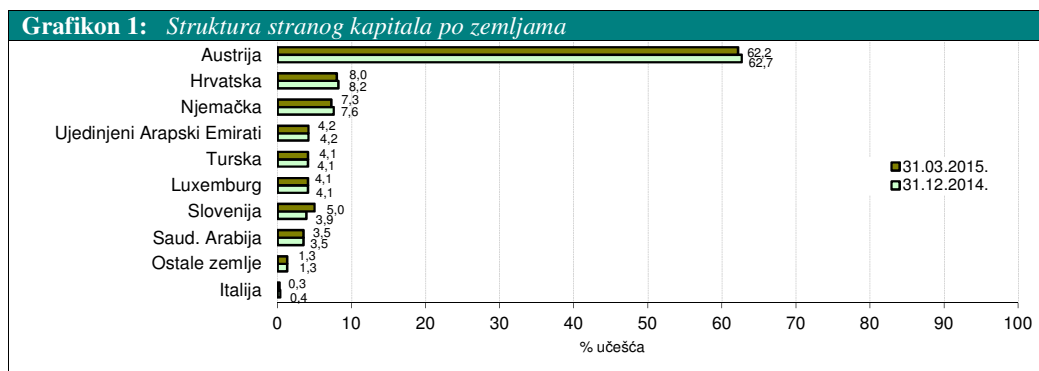
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 03. 2015. godine, ocijenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka (94,1%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,9%)

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 03. 2015. godine stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2014. godine: najveće učešće stranog kapitala od 62,2% imaju dioničari iz Austrije (pad učešća od 0,5 procentnih poena), slijedi učešće dioničara iz Hrvatske od 8,0 (pad učešća od 0,2 procentna poena), te Njemačke od 7,3% (učešće manje za 0,3 procentna poena). Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 5%.

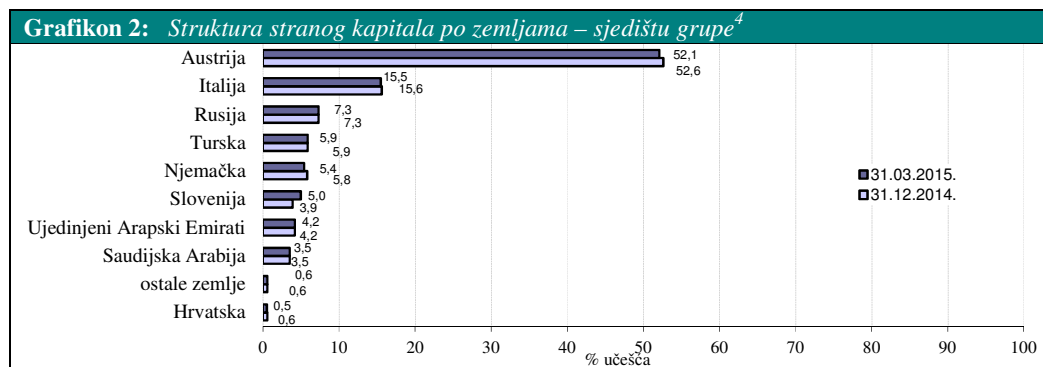

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2014. godine: učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

iznosi 52,1%, slijede italijanske banke s učešćem od 15,5%, a učešće kapitala iz Rusije³ iznosi 7,3%. Ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 6%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	51.618	2%	51.929	2%	52.023	2%	101	100
Privatne banke	2.256.327	98%	2.374.431	98%	2.451.516	98%	105	103
U K U P N O	2.307.945	100%	2.426.360	100%	2.503.539	100%	105	103

U prvom kvartalu 2015. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 77 miliona KM, po osnovu dobiti iz tekućeg poslovanja i dokapitalizacije u jednoj banci u iznosu od 15 miliona KM.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	32.364	2,7	32.364	2,6	32.364	2,6	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	153.549	12,8	162.354	13,2	171.119	13,7	106	105
Strani kapital (nerezidenti)	1.017.822	84,5	1.038.832	84,2	1.045.067	83,7	102	101
U K U P N O	1.203.735	100,0	1.233.550	100,0	1.248.550	100,0	102	101

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu bila Volksbank BH d.d. Sarajevo.

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u F BiH u prvom kvartalu 2015. godine je veći za 15,0 miliona KM ili za 1,2% u odnosu na 31. 12. 2014. godine. Dionički kapital je povećan za 15,0 miliona KM dokapitalizacijom u jednoj banci.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu F BiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 03. 2015. godine iznosi 2,6% i isti je kao i 31. 12. 2014. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,7% i veće je za 0,5 procentnih poena u odnosu na 31. 12. 2014. godine, posmatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, učešće je veće za 8,8 miliona KM neto, smanjenjem učešća nerezidenata nakon trgovanja u iznosu od 8,8 miliona KM neto.

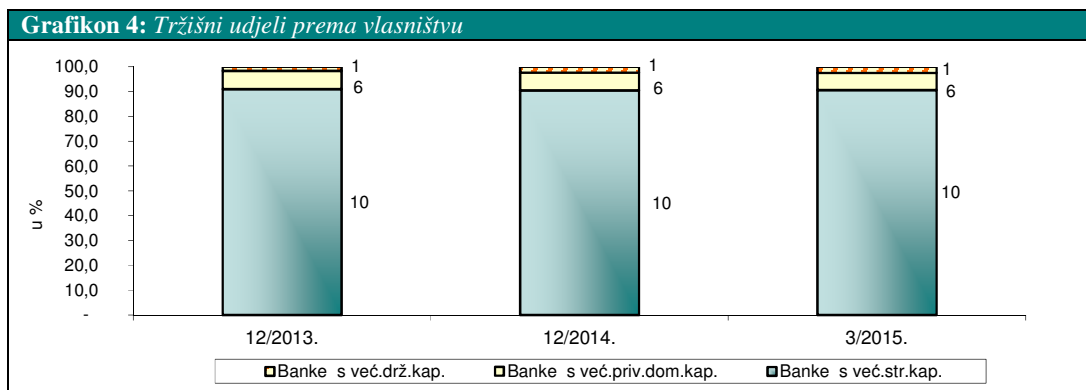
Učešće privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno je za 0,5 procentnih poena (sa 84,2% na 83,7%), posmatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, učešće je povećano za 6,2 miliona KM neto, odnosno povećano je za 15,0 miliona KM dokapitalizacijom u jednoj banci, a smanjeno za 8,8 miliona KM trgovanjem sa rezidentima.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 03. 2015. godine, kao i na kraju 2014. godine, iznosio je visokih 90,7%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,9%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 2,4%.

- u % -

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2013.			31.12.2014.			31.03.2015.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,2	1,6	1	2,1	2,3	1	2,1	2,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	9,2	7,4	6	7,8	7,1	6	7,6	6,9
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	88,6	91,0	10	90,1	90,6	10	90,3	90,7
U K U P N O	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31. 03. 2015. godine broj zaposlenih iznosio je 6.920, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS			
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.			
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	200	3%	202	3%	196	3%	101	97
Privatne banke	6.851	97%	6.758	97%	6.724	97%	99	99
UKUPNO	7.051	100%	6.960	100%	6.920	100%	99	99
Broj banaka	17		17		17		94	100

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS			
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.673	52,1%	3.775	54,2%	3.768	54,5%	103	100
Viša stručna sprema	601	8,5%	587	8,5%	586	8,5%	98	100
Srednja stručna sprema	2.750	39,0%	2.571	36,9%	2.542	36,7%	93	99
Ostali	27	0,4%	27	0,4%	24	0,3%	100	89
UKUPNO	7.051	100,0%	6.960	100,0%	6.920	100,0%	99	99

U prvom kvartalu 2015. godine broj zaposlenih neznatno je smanjen (za 40 ili 0,6%).

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom je nastavljen i u prvom kvartalu 2015. godine, najviše kao rezultat smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 29 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2013.			31.12.2014.			31.03.2015.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	200	241.605	1.208	202	379.330	1.878	196	333.665	1.702
Privatne	6.851	15.204.945	2.220	6.758	15.777.432	2.335	6.724	15.610.381	2.322
UKUPNO	7.051	15.446.550	2.191	6.960	16.156.762	2.321	6.920	15.944.046	2.304

Na kraju posmatranog perioda, kao i na kraju 2014. godine, na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 2,3 miliona KM aktive.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama			
Aktiva (000 KM)	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
do 1.000	1	0	2
1.000 do 2.000	8	8	6
2.000 do 3.000	7	7	7
Preko 3.000	1	2	2
UKUPNO	17	17	17

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,0 milion KM do 3,6 miliona KM aktive po zaposlenom. Četiri banke imaju ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,5 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi „punog“ bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

⁶ Državne banke u “punom bilansu” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.03.2015. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 717 miliona KM.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2015. godine iznosila je 15,9 milijardi KM, što je manje za 1,3% ili 213 miliona KM nego na kraju 2014. godine. Kao i prethodnih nekoliko godina, pod uticajem finansijske i ekonomske krize, prisutne su manje oscilacije, odnosno promjene u oba smjera (pad ili rast) u bilansnoj sumi, te ključnim bilansnim kategorijama: depozitima, ukupnom kapitalu, kreditnim obavezama, novčanim sredstvima i kreditima. To ukazuje na već duže vremena prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH.

- 000 KM-

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.417.898	28,6	4.560.234	28,2	4.227.456	26,5	103	93
Vrijednosni papiri ⁷	562.513	3,6	801.394	5,0	828.390	5,2	142	103
Plasmani drugim bankama	51.960	0,3	50.836	0,3	88.354	0,6	98	174
Kreditni	10.852.400	70,3	11.170.277	69,1	11.243.476	70,5	103	101
Ispravka vrijed.	1.165.928	7,5	1.155.153	7,1	1.176.971	7,4	99	102
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.686.472	62,8	10.015.124	62,0	10.066.505	63,1	103	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	512.985	3,3	526.023	3,2	531.331	3,3	103	101
Ostala aktiva	214.722	1,4	203.151	1,3	202.010	1,3	95	99
UKUPNA AKTIVA	15.446.550	100,0	16.156.762	100,0	15.944.046	100,0	105	99
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	11.523.849	74,6	12.130.746	75,1	11.903.258	74,7	105	98
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obaveze po uzetim kreditima	1.039.381	6,7	1.026.503	6,4	958.485	6,0	99	93
Ostale obaveze	575.375	3,7	573.153	3,5	578.764	3,6	100	101
K A P I T A L								
Kapital	2.307.945	15,0	2.426.360	15,0	2.503.539	15,7	105	103
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.446.550	100,0	16.156.762	100,0	15.944.046	100,0	105	99

- 000 KM-

Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi									
BANKE	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS		
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9 (7/5)	
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)	
Državne	1	241.605	2%	379.330	2%	333.665	2%	157	88
Privatne	16	15.204.945	98%	15.777.432	98%	15.610.381	98%	104	99
UKUPNO	17	15.446.550	100%	16.156.762	100%	15.944.046	100%	105	99

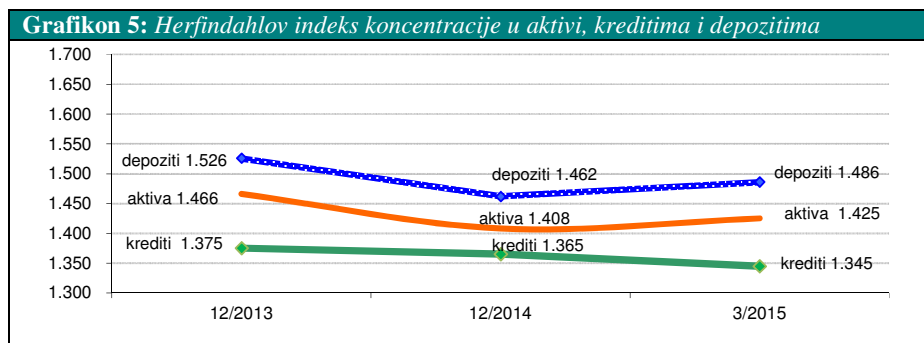
Kod većine banaka aktiva (11) je smanjena u odnosu na kraj 2014. godine, dok je kod preostalih banaka aktiva povećana. Ostvarene su niske stope rasta, odnosno pada (u rasponu od 0,6% do 6%), a samo jedna manja banka je imala nešto veću stopu pada bilansne sume od 12%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospeljeća.

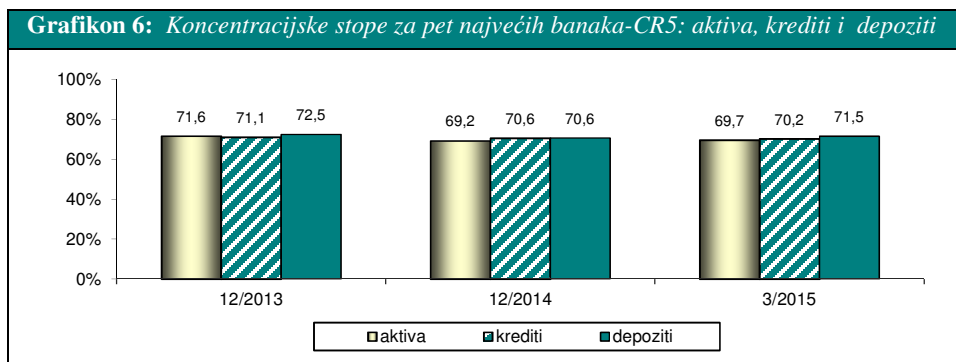
⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je

U prvom kvartalu 2015. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je imao manje promjene: povećan je za aktivu (17) i depozite (24), a smanjen za kredite (-20), tako da je sa 31. 03. 2015. godine za aktivu iznosio 1.425, kredite 1.345 i depozite 1.486 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišno učešće iznosio je 69,7%, za kredite 70,2% i depozite 71,5%. Već duži period vrijednost CR5 ima neznatne, odnosno blage promjene u sve tri kategorije, ali i dalje je evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 70% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i po kriterijumu pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2014. godine su neznatne, što je rezultat promjena aktive kod većine banaka.

U sistemu dominiraju četiri najveće banke s ukupnim učešćem od 63,6%, od toga I grupa (dvije najveće banke u sistemu, s aktivom preko tri milijarde KM) ima učešće od 47,9%, a učešće II grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM), zbog prelaska jedne banke u III grupu (aktiva pala ispod jedne milijarde KM) je smanjeno sa 21,6% na 15,7%. Navedeno je rezultiralo povećanjem učešća III grupe (pet banaka s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) sa

koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

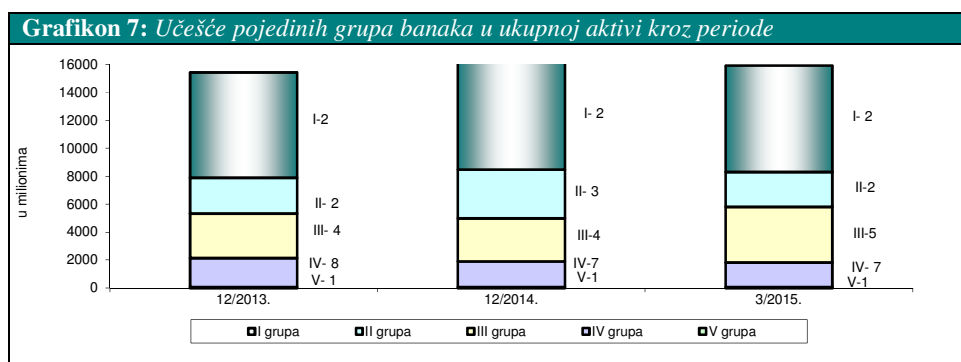
¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

19% na 25%. Učešće IV najbrojnije grupe (s aktivom između 100 i 500 miliona KM) iznosi 10,9%, dok jedna banka u posljednjoj V grupi (s aktivom manjom od 100 miliona KM) ima učešće od neznatnih 0,5%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2013.			31.12.2014.			31.03.2015.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.546	48,8	2	7.685	47,6	2	7.638	47,9	2
II- 1000 do 2000	2.555	16,5	2	3.488	21,6	3	2.499	15,7	2
III- 500 do 1000	3.195	20,7	4	3.077	19,0	4	3.987	25,0	5
IV- 100 do 500	2.078	13,5	8	1.829	11,3	7	1.741	10,9	7
V- Ispod 100	73	0,5	1	78	0,5	1	79	0,5	1
UKUPNO	15.447	100,0	17	16.157	100,0	17	15.944	100,0	17

Pad bilansne sume od 1,3% ili 213 miliona KM, odnosno na nivo od 15,9 milijardi KM na kraju prvog kvartala 2015. godine, najvećim dijelom rezultat je pada depozita za 1,9% ili 227 miliona KM, odnosno na nivo od 11,9 milijardi KM i kreditnih obaveza za 6,6% ili 68 miliona KM. Ukupan kapital je imao rast od 3,2% ili 77 miliona KM, najvećim dijelom iz osnova ostvarene dobiti tekućeg perioda, te dokapitalizacije kod jedne banke. Na kraju posmatranog perioda 2015. godine ukupan kapital je iznosio 2,5 milijardi KM.

Novčana sredstva u posmatranom periodu smanjena su za 7,3% ili 333 miliona KM, odnosno na nivo od 4,2 milijarde KM, kao rezultat, s jedne strane, odliva depozita i smanjenja kreditnih obaveza, a s druge strane, skromnog kreditnog rasta i ulaganja u vrijednosne papire.

U prvom kvartalu 2015. godine ostvaren je kreditni rast od 0,7% ili 73 miliona KM, s napomenom da treba imati u vidu uticaj, odnosno efekte promjene kursa CHF-a u januaru 2015. godine, tako da je realno kreditni rast iznosio cca 0,4%. Krediti su sa 31. 03. 2015. godine iznosili 11,2 milijarde KM.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 3,4% ili 27 miliona KM (u 2014. godini rast je iznosio 42,5% ili 239 miliona KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Na kraju prvog kvartala 2015. godine portfolio vrijednosnih papira iznosio je 828 miliona KM, što je učešće u aktivi od svega 5,2%.

Portfolio vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfolio za trgovanje), s imao je rast od 3,1% ili 18 miliona KM, iznosio je 605 miliona KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja povećani su za 4%, odnosno sa 215 miliona KM na 223 miliona KM. U oba portfolija

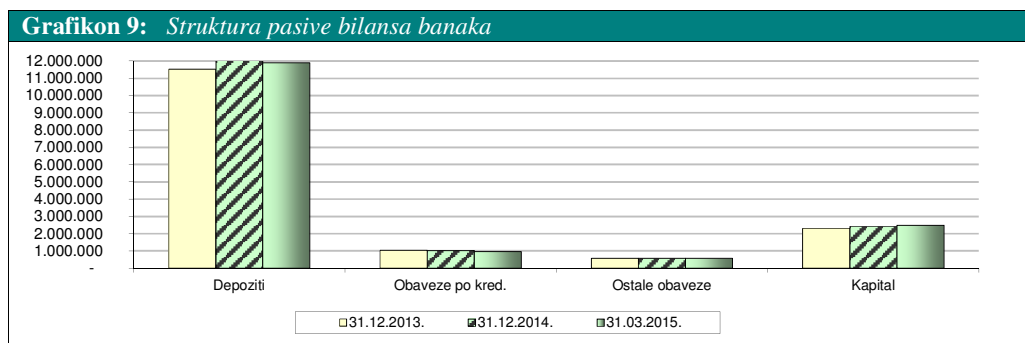
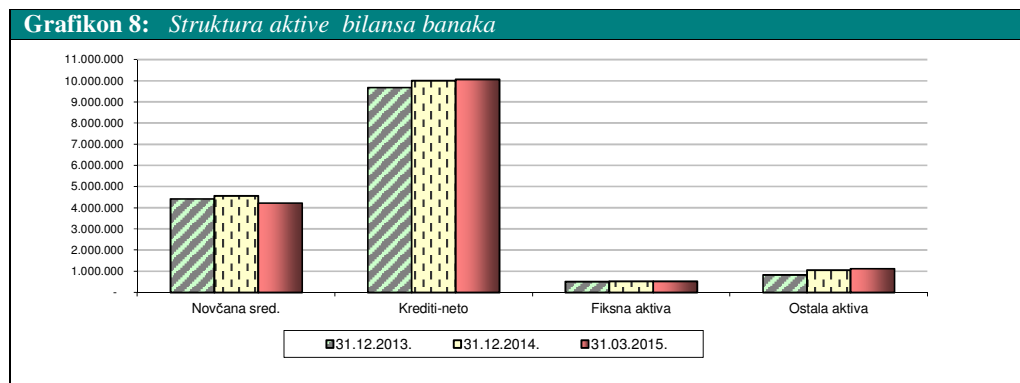
nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti 421 milion KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 63 miliona KM. Takođe, u portfoliju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emiteni domaća preduzeća ukupno u iznosu od tri miliona KM. Preostali dio portfolija vrijednosnih papira u iznosu od cca 341 milion KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU, a manjim dijelom na korporativne obveznice, prvenstveno banaka iz EU. Rast ulaganja u vrijednosne papire u 2015. godini posljedica je, prije svega, rasta izloženosti prema Vladi F BiH po osnovu kupovine trezorskih zapisa, koja je u prvom kvartalu 2015. godine povećana sa 355 miliona KM na 394 miliona KM.

U prvom kvartalu 2015. godine (u trećem mjesecu) Vlada F BiH emitovala je dvije tranše trezorskih zapisa nominalne vrijednosti po 30 miliona KM i dospijećem u devetom mjesecu 2015. godine. Trezorski zapisi sa 31. 03. 2015. godine iznose 140 miliona KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 139,1 milion KM.

Pored trezorskih zapisa, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i tržišne obveznice emitenta Vlade F BiH (emitovane u periodu 2012.-2014. godina), ukupne nominalne vrijednosti cca 255 miliona KM, što je isto stanje kao na kraju 2014. godine. Veći dio trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 333 miliona KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 61 milion KM u portfelj koji se drži do dospijeća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (828 miliona KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće od 60,8% BiH (na kraju 2014. godine 56,6%), zatim slijede Austrija s učešćem od 14,8%, Rumunija 10,9%, Francuska 4,7% itd.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11,9 milijardi KM i učešćem od 74,7% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Dugogodišnji trend pada kreditnih obaveza nastavljen je i u 2015. godini, i nakon pada od 6,6%, učešće kreditnih obaveza koje iznose 1,0 milijardu KM, smanjeno je sa 6,4% na 6,0%, dok je učešće kapitala, koji je sa 31. 03. 2015. godine iznosio 2,5 milijardi KM, povećano sa 15,0% na 15,7%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 69,1% na 70,5% i smanjenje učešća novčanih sredstava sa 28,2% na 26,5%.

- u 000 KM-

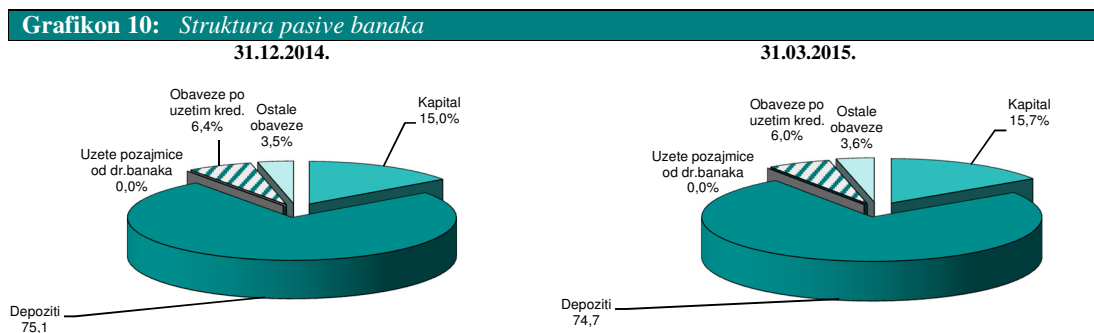
Tabela 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	431.592	9,8	456.750	10,0	440.899	10,4	106	97
RR kod CB BiH	2.622.277	59,4	2.854.559	62,6	2.760.915	65,3	109	97
Računi kod depoz.inst.u BiH	25.181	0,5	22.759	0,5	856	0,0	90	4
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.338.347	30,3	1.225.850	26,9	1.024.556	24,3	92	84
Novč. sred. u procesu naplate	501	0,0	316	0,0	230	0,0	63	73
UKUPNO	4.417.898	100,0	4.560.234	100,0	4.227.456	100,0	103	93

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH u prva tri mjeseca 2015. godine smanjena su za 3% ili 94 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosila su 2,8 milijardi KM ili 65,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2014. godine 62,6%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su imala pad od 16% ili 201 milion KM i iznosila su 1,0 milijardu KM ili 24,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2014. godine 26,9%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 3% ili 16 miliona KM, sa 31. 03. 2015. godine imale gotovog novca u iznosu od 441 milion KM, što je 10,4% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 70,2% na 72,9%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31. 03. 2015. godine daje se u sljedećem grafikonu:

U prvom kvartalu 2015. godine učešće depozita (74,7%), kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, je smanjeno za 0,4 procentna poena, dok je kontinuirani trend smanjenja učešća kreditnih obaveza, drugog po visini izvora, nastavljen i u 2015. godini (za 0,4 procentna poena, odnosno na 6,0%).

Depoziti su 31. 03. 2015. godine iznosili 11,9 milijardi KM, te su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od jedne milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM), a stopa pada u prvom kvartalu 2015. godine iznosila je 6,6% ili 68 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 118 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 6,8%.

Banke su sa 31. 03. 2015. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 29), na koje se odnosi 75% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), UniCredit Bank Austria AG, Svjetska banka - World Bank, European fund for Southeast Europe (EFSE) i European Bank for Reconstruction and Development (EBRD).

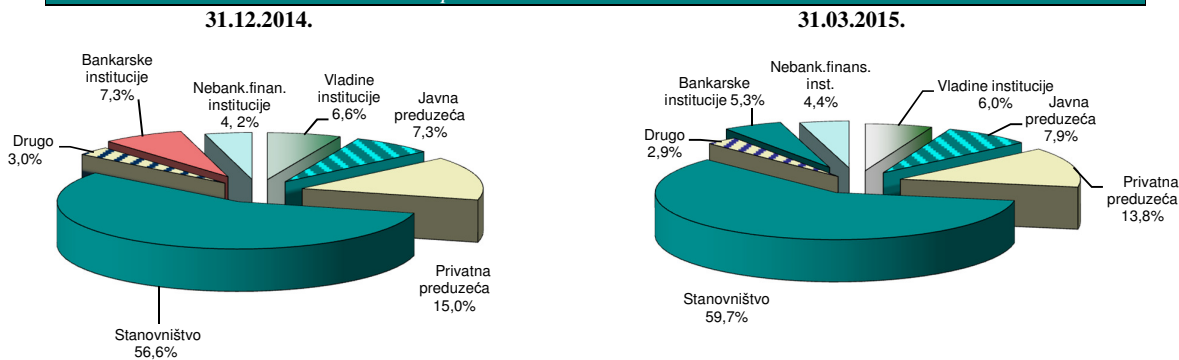
Kapital je sa 31. 03. 2015. godine iznosio 2,5 milijardi KM, što je za 3,2% ili 77 miliona KM više nego na kraju 2014. godine, što se u najvećim dijelom odnosi na finansijski rezultat (dobit) ostvaren u prvom kvartalu 2015. godine, te dokapitalizaciju kod jedne banke (15 miliona KM).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda samo se 5,9% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	565.533	4,9	795.985	6,6	713.533	6,0	141	90
Javna preduzeća	1.076.527	9,3	883.463	7,3	942.627	7,9	82	107
Privatna preduzeća i druš.	1.668.034	14,5	1.821.094	15,0	1.642.818	13,8	109	90
Bankarske institucije	1.012.274	8,8	886.007	7,3	632.040	5,3	88	71
Nebankarske finans.instit.	535.915	4,7	517.110	4,2	529.270	4,4	96	102
Građani	6.366.218	55,2	6.863.296	56,6	7.102.634	59,7	108	103
Ostalo	299.348	2,6	363.791	3,0	340.336	2,9	122	94
UKUPNO	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	11.903.258	100,0	105	98

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

U prvom kvartalu 2015. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva i javnih preduzeća, a s druge strane, smanjenja depozita bankarskih institucija, privatnih preduzeća i vladinih institucija.

Depoziti stanovništva imaju kontinuirani rast u posljednjih nekoliko godina, u prva tri mjeseca 2015. godine imali su rast od 3% ili 239 miliona KM, a učešće u ukupnim depozitima povećano je sa 56,6% na 59,7%, tako da su depoziti ovog sektora s iznosom od 7,1 milijardu KM i dalje najveći izvor finansiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 15 od 17 banaka učešće depozita ovog sektora najveće, a kreće se u rasponu od 38% do 84%, odnosno u 10 banaka je veće od 50%.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća. Nakon rasta u 2014. godini od 9% ili 153 miliona KM, u prvom kvartalu 2015. godine zabilježen je relativno visok pad od 10% ili 178 miliona KM, odnosno na nivo od 1,6 milijardi KM, što je dovelo do smanjenja učešća na 13,8% (- 1,2 procentna poena).

Depoziti javnih preduzeća su u prvom kvartalu 2015. godine povećani za 7% ili 59 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosili su 943 miliona KM, što je učešće od 7,9% (+ 0,6 procentnih poena).

Depoziti bankarskih institucija, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, već nekoliko godina imaju trend značajnog smanjenja, što rezultira i padom učešća. Depoziti ovog sektora smanjeni su od kraja 2009. godine do 31.03. 2015. godine za cca 60% ili 1,2 milijarde KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrata sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prva tri mjeseca 2015. godine depoziti bankarskih institucija smanjeni su za 29% ili 254 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosili su 632 miliona KM, što je uticalo na pad učešća u ukupnim depozitima sa 7,3% na 5,3%. Ova sredstva su za 326 miliona KM manja od kreditnih obaveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da se ročnost značajno promijenila u korist kratkoročnih depozita, koji su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih ograničenja, odnosno cca 78 miliona KM ili 14% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće do kraja 2015. godine, dok u 2016. godini dospijeva 201 milion KM ili 36%. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se intenzivirao rast kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 90% ili 571 milion KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u tri velike banke (88%). Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi, finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 31. 03. 2015. godine iznosi 0,9 milijardi KM ili 5,9% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2014. godine (1,2 milijarde KM ili 7,4% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 4,8% (na kraju 2014. godine 6,4%), a u ukupnim kreditnim obavezama 27,6% su kreditne obaveze prema grupaciji (učešće je veće za 0,6 procentnih poena). U odnosu na kraj 2014. godine ova sredstva su smanjena za 21,4% ili 257 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu redovnih dospijeća (depoziti su smanjeni za 27% ili 210 miliona KM, kreditne obaveze za 4,5% ili 13 miliona KM i subordinirani krediti za 24,4% ili 34 miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji, kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaći da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospijeca (najčešće jedan do dva mjeseca) i u funkciji su održavanja ročne uskađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno finansiranje.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

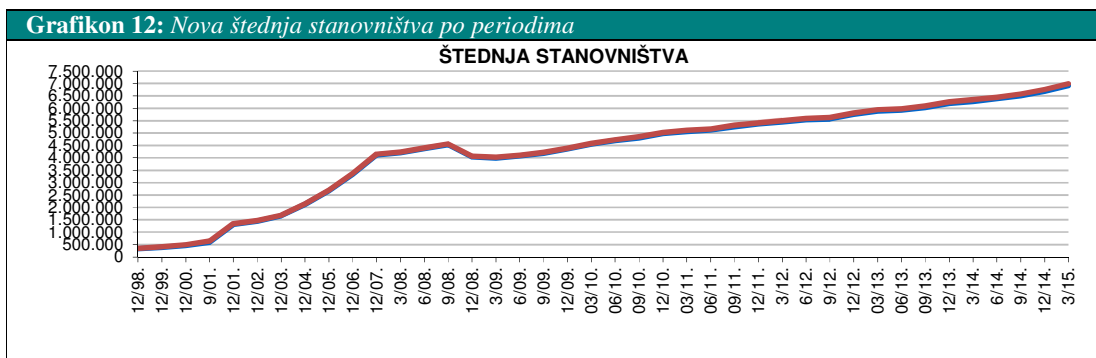
Depoziti vladinih institucija ostvarili su pad od 10% ili 82 miliona KM, dok su depoziti ostalih sektora imali neznatne promjene u iznosu i učešću.

Valutna struktura depozita sa 31. 03. 2015. godine neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,9 milijardi KM povećali su učešće sa 49,2% na 49,6%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su šest milijardi KM, što je učešće od 50,4%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prvog kvartala 2015. godine neznatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 11 milijardi KM imala su učešće 92,2% (+ 1,8 procentnih poena), a depoziti nerezidenata iznosili su 0,9 milijardi KM, što je 7,8% ukupnih depozita. Iako su depoziti rezidenata u prvom kvartalu ostali na istom nivou kao i na kraju 2014. godine, učešće je povećano kao rezultat pada depozita nerezidenata za 20% ili 227 miliona KM. Depoziti nerezidenata u posljednjih nekoliko godina imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u prva tri mjeseca 2015. godine imali su rast od 3,3% ili 220 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosili su 6,9 milijardi KM.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	65.179	73.072	77.023	112	105
Privatne	6.135.711	6.618.891	6.835.234	108	103
UKUPNO	6.200.890	6.691.963	6.912.257	108	103

U dvije najveće banke nalazi se 57% štednje, dok devet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 11,1% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 42% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 58% u stranoj.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)				INDEKS			
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.	3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	2.911.827	47,0%	3.129.098	46,8%	3.285.208	47,5%	107	105
Dugoročni štedni depoziti	3.289.063	53,0%	3.562.865	53,2%	3.627.049	52,5%	108	102
UKUPNO	6.200.890	100,0%	6.691.963	100,0%	6.912.257	100,0%	108	103

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2014. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 5% ili 156 miliona KM i dugoročnih za 2% ili 64 miliona KM, što je rezultiralo neznatnim padom učešća dugoročnih depozita sa 53,2% na 52,5%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM. Posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa dosadašnjih 35.000 KM na 50.000 KM, sa primjenom počev od 01.01.2014. godine. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31. 03. 2015. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterijume koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH (zbog postojećeg kompozitnog ranga).

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁴ banaka u F BiH na dan 31. 03. 2015. godine iznosio je 2,2 milijarde KM.

Treba istaći da je FBA, u cilju usklađivanja sa međunarodnim standardima regulatornog kapitala, sredinom 2014. godine donijela novu Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (dalje Odluka), što predstavlja inovirani koncept kapitala, u kojem su ranije propisani i primijenjivani minimalni standardi u upravljanju kapitalom dopunjeni dodatnim mjerama za jačanje i očuvanje kapitala. Nove i izmijenjene odredbe imale su uticaj na formu i sadržaj regulatornih izvještaja u segmentu kapitala, s obavezom primjene od 30. 09. 2014. godine.

-u 000 KM-

Tabela 15: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjnja	2.155.188		1.991.385		2.026.032		92	102
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.200.644		1.230.459		1.245.459		102	101
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485		136.485		136.485		100	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	818.059		624.441		644.088		76	103
1.b.Odbitne stavke	294.629		213.674		214.239		73	100
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	112.610		122.705		167.658		109	137
1.2. Gubitak iz tekuće godine	140.445		44.953		472		32	1
1.3. Trezorske dionice	156		81		81		52	100
1.4. Iznos nematerijalne imovine	41.418		41.873		42.268		101	101
1.5. Odložena poreska sredstva	N/a		2.780		2.722		N/a	98
1.6.Negativne revalorizacijske rezerve	N/a		1.282		1.038		N/a	81
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.860.559	80%	1.777.711	81%	1.811.793	83%	96	102
2. Dopunski kapital	457.047	20%	412.922	19%	374.564	17%	90	91
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.091		3.091		3.091		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	215.083		229.895		230.172		107	100
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	N/a		23.703		23.509		N/a	99
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	71.984		N/a		N/a		N/a	N/a
2.5. Iznos subordinisanih dugova	165.473		154.814		116.373		94	75
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.416		1.419		1.419		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.317.606	100%	2.190.633	100%	2.186.357	100%	95	100
4. Odbitne stavke od kapitala	159.710		206.426		221.079		129	107
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	2.844		1.678		1.678		59	100
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	156.866		203.239		217.892		130	107
4.3. Ostale odbitne stavke	0		1.509		1.509		N/a	100
5. Neto kapital (3- 4)	2.157.896		1.984.207		1.965.278		92	99

U prvom kvartalu 2015. godine kapital¹⁵ je ostao skoro nepromijenjen u odnosu na kraj 2014. godine, s manjom promjenom u strukturi (osnovni 83% i dopunski kapital 17%). Osnovni kapital je povećan za 2% ili 34 miliona KM, dok je dopunski smanjen za 9% ili 38 miliona KM.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu povećanja dioničkog kapitala jedne banke novom emisijom (konverzijom subordinisanog duga) u iznosu od 15 miliona KM i rasporeda dobiti za 2014. godinu, takođe kod jedne banke, u zadržanu dobit u iznosu od 19 miliona KM.

Dopunski kapital je smanjen za 9% ili 38 miliona KM, a najveći uticaj je imalo smanjenje subordinisanih dugova za 38 miliona KM, zbog već navedene konverzije u dionički kapital i po osnovu redovnog dospjeća.

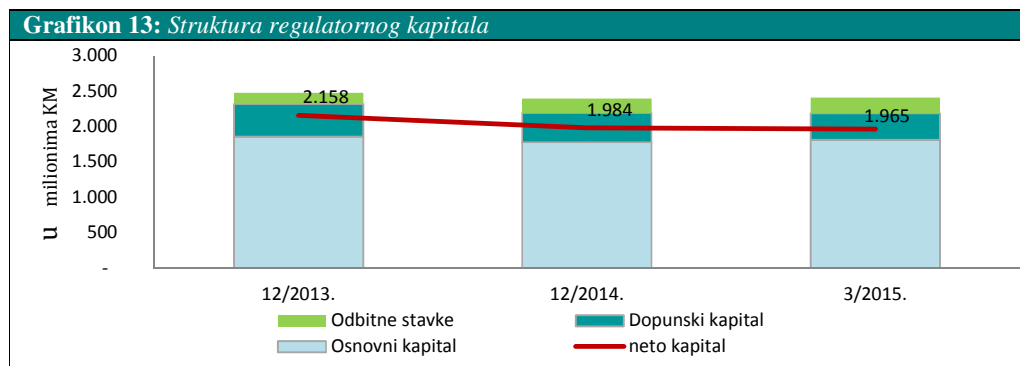
Treba napomenuti da većina banaka nije uključila u osnovni kapital dobit iz 2014. godine (ukupno 148 miliona KM) jer nisu završene sve aktivnosti vezane za eksternu reviziju finansijskih izvještaja za 2014. godinu i donošenje odluka o raspodjeli dobiti od strane nadležnih organa.

¹⁴ Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj 46/14).

¹⁵ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac I-Tabela A).

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama¹⁶ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 03. 2015. godine iznosila 218 miliona KM, što je za 7% ili 15 miliona KM više nego na kraju 2014. godine (u 2014. godini ova stavka je povećana za 30% ili 46 miliona KM).

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, smanjen za 1% ili 19 miliona KM i sa 31. 03. 2015. godine iznosi dvije milijarde.

Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilansa i vanbilansa i ponderisanog operativnog rizika).

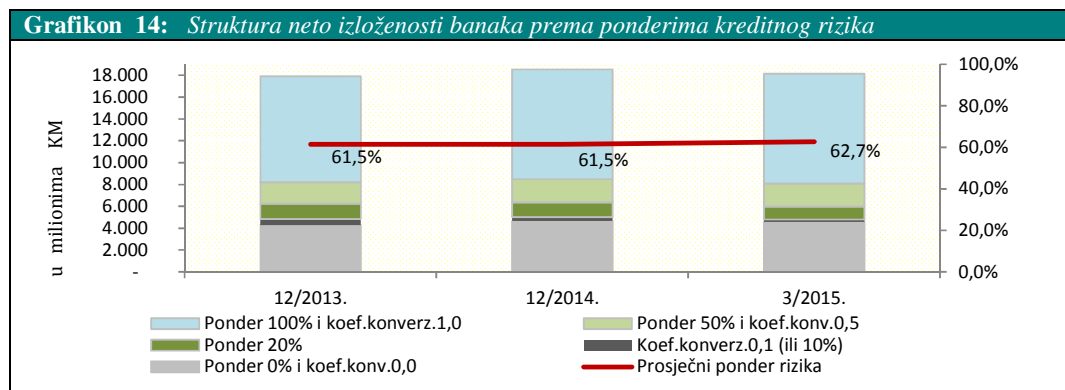
U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

-u 000 KM-

Tabela 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O P I S	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.	INDEKS	
	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.893.904	18.521.696	18.152.911	104	98
1 Aktiva bilansa stanja	14.969.445	15.630.370	15.404.271	104	99
2. Vanbilansne pozicije	2.924.459	2.891.326	2.748.640	99	95
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	4.198.260	4.598.235	4.522.487	110	98
Ponder 20%	1.424.069	1.361.199	1.185.919	96	87
Ponder 50%	33.110	54.096	49.250	163	91
Ponder 100%	9.314.006	9.616.840	9.646.615	103	100
Koef.konverzije 0,0	86.947	52.453	55.368	60	106
Koef.konverzije 0,1	550.966	356.611	210.112	65	59
Koef.konverzije 0,5	1.916.076	2.073.391	2.078.765	108	100
Koef.konverzije 1,0	370.470	408.871	404.395	110	99
RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	10.998.977	11.397.359	11.373.214	104	100
Prosječni ponder rizika	61,5%	61,5%	62,7%	100	102

¹⁶ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30. 06. 2012.godine.

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom kvartalu 2015. godine je smanjena za 2% ili 369 miliona KM, a budući da je rizik aktive bilansa i vanbilansa ostao na istom nivou od 11 milijardi KM, prosječni ponder rizika je povećan sa 61,5% na 62,7%.

Obrnuti smjer kretanja imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je neznatno smanjen (1%) i iznosi 977 miliona KM. Sve to je rezultiralo nepromijenjenim iznosom ukupnog rizika aktive.

Sa 31. 03. 2015. godine učešće rizika aktive bilansa i vanbilansa (izloženost kreditnom riziku) iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 03. 2015. godine iznosila je 12,7%, što je za 0,1 procentni poen više nego na kraju 2014. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁷ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 03. 2015. godine iznosio 15,9%, što je za 0,1 procentni poen manje u odnosu na kraj 2014. godine.

Takođe, pokazatelj snage i kvaliteta kapitala je odnos osnovnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive, koji sa 31. 03. 2015. godine na nivou bankarskog sektora iznosi 14,7%. Bitna odredba nove Odluke je i obaveza banaka da dio osnovnog kapitala koji je iznad 6% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme krize, odnosno stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji je ovom Odlukom propisan u iznosu od 2,5% od iznosa iznosa ukupnog rizika aktive. Uvedena su i druga dva zaštitna sloja - protuciklični zaštitni sloj i zaštitni sloj za sistemski rizik, koje bi FBA u slučaju potrebe utvrdila posebnom odlukom.

Banke su takođe, prema novoj Odluci, dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%, počev sa stanjem na dan 31. 12. 2015. godine, uz obavezu kvartalnog izvještavanja od 30. 09. 2014. godine. Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 31. 03. 2015. godine iznosi 9,7%.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim uticajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%. Razlog tome je, s jedne strane, neznatan kreditni rast i pad ukupnog rizika aktive u prethodnim godinama, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo nivo kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom periodu značajno uticati na slabljenje kapitalne osnove kod

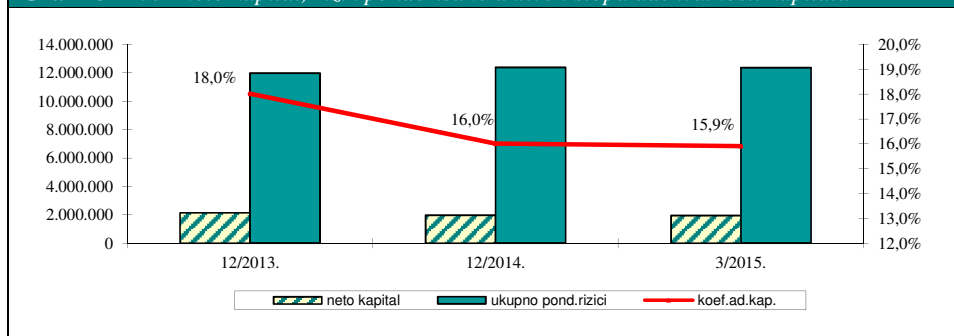
¹⁷ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvalitetu aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 miliona KM, a koeficijent (u odnosu na osnovni kapital) 13,2%, na kraju 2013. godine iznosila je 474 miliona KM, što je 25,5% osnovnog kapitala, dok je u 2014. godini neto nekvalitetna aktiva smanjena na iznos od 414 miliona KM, a koeficijent na 23,2% (to je rezultat smanjenja po osnovu prodaje dijela loših kredita u jednoj banci, ali i rasta rezervi za kreditne gubitke, odnosno veće pokrivenosti loših plasmana). U prvom kvartalu 2015. godine neto nekvalitetna aktiva neznatno je smanjena i iznosila je 409 miliona KM, a koeficijent 22,6%. Takođe, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

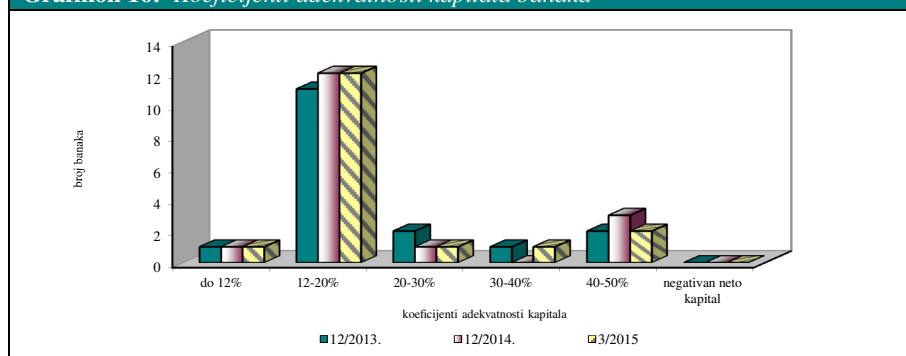
-000 KM-

Tabela 17: *Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala*

OPIS	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.	INDEKS	
				5(3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.157.896	1.984.207	1.965.278	92	99
2. RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	10.998.977	11.397.359	11.373.214	104	100
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	981.318	982.250	977.292	100	99
4. UKUPAN RIZIK AKTIVE (2+3)	11.980.295	12.379.609	12.350.506	103	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	18,0%	16,0%	15,9%	89	99

Grafikon 15: *Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala*

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 03. 2015. godine od 15,9% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 16: *Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka*

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 31. 03. 2015. godine 16 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod jedne banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima 10 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2014. godine, u rasponu od 0,1 do 1,9 procentnih poena, dok je kod pet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 1 banka ima stopu ispod 12% (7,3%),
- 7 banaka ima stopu između 12,1% i 14,5%,
- 4 banke imaju stopu između 15,2% i 16,2%,
- 2 banke imaju stopu između 18,7% i 22,2%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 39,1% i 45,9%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH, što je dodatno pojačano uticajem ogromnih šteta izazvanih poplavama u proljeće i ljeto 2014. godine, kako na privredne subjekte i određene sektore, tako i na stanovništvo u tim područjima. Takođe su u fokusu i banke koje imaju negativne trendove u kvalitetu aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego i uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od 31. 12. 2011. godine banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati rezerve za kreditne gubitke (RKG) u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tabela 18: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2013.			31.03.2015.	
	1	2	3	4	5(3/2) 6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁸		13.517.944	14.119.160	14.239.343	104 101
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke		1.504.174	1.550.579	1.590.614	103 103
3. I spravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke		1.255.162	1.247.251	1.267.121	99 102
4. P otrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke		411.515	451.269	475.817	110 105
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke		315.734	315.734	315.734	100 100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gub.		156.866	203.238	217.891	130 107
7. Nerizične stavke		6.145.092	6.217.849	5.763.978	101 93
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)		19.663.036	20.337.009	20.003.321	103 98

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹⁹ banaka u F BiH sa 31. 03. 2015. godine iznosila je 20 milijardi KM i manja je za 2% ili 334 miliona KM u odnosu na kraj 2014. godine. Rizična aktiva iznosi 14,2 milijarde KM i veća je za 1% ili 120 miliona KM.

Nerizične stavke iznose 5,8 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 7% ili 454 miliona KM u odnosu na kraj 2014. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,6 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama 1,3 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve²⁰ iznose 476 miliona KM i veće su za 5% ili 24 miliona KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 miliona KM i na istom su nivou, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počev od 31. 12. 2012. godine) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbačenu stavku od kapitala i utiče na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²¹ sa 31. 03. 2015. godine iznose 218 miliona KM, s rastom od 7% ili 15 miliona KM u odnosu na kraj 2014. godine, što je rezultat kontinuiranog pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolia.

Tabela 19: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive								
O P I S	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kreditni	9.396.444	84,3	9.725.304 ²²	84,1	9.759.915		103	100
Kamate	81.456	0,7	74.573	0,6	75.982		92	102
Dospjela potraživanja	1.144.042	10,3	1.184.588	10,2	1.225.970		103	103
Potraživanja po plać. garancijama	31.783	0,3	26.218	0,3	26.301		82	100
Ostali plasmani	201.786	1,8	194.440	1,7	224.133		96	115
Ostala aktiva	294.623	2,6	361.770	3,1	366.997		123	101
1. RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	11.150.134	100,0	11.566.893	100,0	11.679.298		104	101
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.523.506		5.806.688		5.502.697		105	95
3. BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	16.673.640		17.373.581		17.181.995		104	99
4. RIZIČNI VANBILANS	2.367.810		2.552.267		2.560.045		108	100
5. NERIZIČNI VANBILANS	621.586		411.161		261.281		66	63
6. UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.989.396		2.963.428		2.821.326		99	95
7. RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.517.944		14.119.160		14.239.343		104	101
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	6.145.092		6.217.849		5.763.978		101	93
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	19.663.036		20.337.009		20.003.321		103	98

¹⁸ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 226 miliona KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

¹⁹ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -prečišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

²⁰ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²¹ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²² Isključen iznos kredita od 170 miliona KM pokriven novčanim depoz. (uključen u nerizičnu bilans. aktivu).

Bruto bilansna aktiva²³ iznosi 17,2 milijarde KM i manja je za 1% ili 192 miliona KM u odnosu na kraj 2014. godine, a rizična bilansna aktiva iznosi 11,7 milijardi KM, što je 68% bruto bilansne aktive i veća je 1% ili 112 miliona KM u odnosu na kraj 2014. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi 5,5 milijardi KM i manja je za 5% ili 304 miliona KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,6 milijardi KM i na istom su nivou, a nerizične stavke 261 milion KM, sa značajnim smanjenjem od 37% ili 150 miliona KM u odnosu na kraj 2014. godine.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U prvom kvartalu 2015. godine ostvaren je blagi rast kredita od 1% ili 73 miliona KM (u 2014. godini rast iznosio 3% ili 318 miliona KM). Ako se isključe efekti rasta kursa CHF valute (na dio portfolija koji je ima valutnu klauzulu u CHF), rast kredita bi iznosio 0,4%. Sa 31. 03. 2015. godine krediti su iznosili 11,2 milijarde KM i s učešćem od 70,5% (+1,4 procentna poena).

U prvom kvartalu 2015. godine plasirano je ukupno 1,8 milijardi KM novih kredita, što je za 7,5% ili 124 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 69%, a na stanovništvo 27%, kao i na kraju 2014. godine. Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 48%, kratkoročni 52% (31. 12. 2014. godine: dugoročni 47%, kratkoročni 53%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,2 milijarde KM imaju učešće od 55% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

Tabela 20: <i>Sektorska struktura kredita</i>								
SEKTORI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	142.010	1,3	190.401	1,7	223.577	2,0	134	117
Javna preduzeća	259.769	2,4	253.057	2,3	263.628	2,3	97	104
Privatna preduzeća i društ.	5.202.269	47,9	5.216.068	46,7	5.170.030	46,0	100	99
Bankarske institucije	6.671	0,1	10.449	0,1	11.120	0,1	157	106
Nebankarske finansijske instit.	37.791	0,3	43.424	0,3	42.933	0,4	115	99
Gradani	5.194.971	47,9	5.448.307	48,8	5.524.206	49,1	105	101
Ostalo	8.919	0,1	8.571	0,1	7.982	0,1	96	93
UKUPNO	10.852.400	100,0	11.170.277	100,0	11.243.476	100	103	101

U prvom kvartalu 2015. godine sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2014. godine. Krediti dati stanovništvu iznose 5,5 milijardi KM i veći su za 1% ili 76 miliona KM (na kraju 2014. godine 5,4 milijarde KM), posljedično učešće je povećano sa 48,8% na 49,1%. Krediti dati privatnim preduzećima iznose 5,2 milijarde KM i manji su za 1% ili 46 miliona KM, a učešće je smanjeno sa 46,7% na 46%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 03. 2015. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, učešće kredita je isto kao na kraju 2014. godine: učešće kredita za finansiranje potrošnih dobara²⁴ iznosi 77%, učešće stambenih kredita iznosi 20%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

²³ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

²⁴ Uključeno kartično poslovanje.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 62,1%, a privatnim preduzećima 46,3% ukupnih kredita datih ovim sektorima (na kraju 2014. godine: stanovništvo 62,4%, privatna preduzeća 47,5%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 64% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: sedam milijardi KM ili 97%, CHF: 229 miliona KM ili 3%), krediti u domaćoj valuti 35% ili 3,9 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 84 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 77 miliona KM ili 91%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 229 miliona KM iznosi 2% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu. U odnosu na kraj 2014. godine, a zbog rasta kursa CHF valute, krediti s valutnom klauzulom u CHF valuti su veći za 12% ili 24 miliona KM.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	31.12.2013.			31.12.2014.			31.03.2015.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.754.079	79,6	215.083	11.494.730	81,4	229.895	11.508.529	80,8	230.172	107	100
B	1.094.361	8,1	93.547	955.518	6,8	83.031	1.048.924	7,4	87.602	87	110
C	356.646	2,6	90.541	275.134	1,9	65.068	264.166	1,8	64.561	77	96
D	502.803	3,7	295.224	520.939	3,7	300.442	494.543	3,5	285.869	104	95
E	810.055	6,0	809.779	872.839	6,2	872.143	923.181	6,5	922.410	108	106
Rizična ak. (A-E)	13.517.944	100,0	1.504.174	14.119.160	100,0	1.550.579	14.239.343	100,0	1.590.614	104	101
Klasifikovana (B-E)	2.763.865	20,4	1.289.091	2.624.430	18,6	1.320.684	2.730.814	19,2	1.360.442	95	104
Nekvalitetna (C-E)	1.669.504	12,4	1.195.544	1.668.912	11,8	1.237.653	1.681.890	11,8	1.272.840	100	101
Nerizična akt.²⁵	6.145.092			6.217.849			5.763.978			101	93
UKUPNO (rizična i nerizična)	19.663.036			20.337.009			20.003.321			103	98

Prvi indikator i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i učešća u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2015. godine dospjela potraživanja su imala relativno visok rast od 3,4% ili 41 milion KM i sa 31. 03. 2015. godine dostigla su iznos od 1,2 milijarde KM, a učešće je povećano sa 10,8% na 11,4%.

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da su u prvom kvartalu 2015. godine ključni pokazatelji kvaliteta aktive neznatno promijenjeni u odnosu na kraj 2014. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno deset banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 31. 03. 2015. godine iznosila 2,7 milijardi KM, a nekvalitetna 1,7 milijardi KM.

²⁵ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Klasifikovana aktiva (B-E) je povećana za 4% ili 106 miliona KM (u 2014. godini pad od 5% ili 139 miliona KM), zbog rasta B kategorije za 10% ili 93 miliona KM (u 2014. godini pad od 13% ili 139 miliona KM), što je zabrinjavajući podatak, s obzirom da dio plasmana iz B kategorije protokom vremena postaje nekvalitetna aktiva. U okviru klasifikovane aktive, nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 1% ili 13 miliona KM (u 2014. godini nekvalitetna aktiva je zadržana na istom nivou). U prvom kvartalu 2015. godine prisutan je značajan rast E kategorije 6% ili 50 miliona KM, što je približno rastu za cijelu 2014. godinu (8% ili 63 miliona KM), a što ukazuje da je i dalje prisutno „kvarenje“ kreditnog portfolia.

Koeficijent iskazan kroz učešće klasifikovane u rizičnoj aktivi iznosi 19,2%, što je povećanje za 0,6 procentnih poena u odnosu na kraj 2014. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, iznosi 11,8%, što je isti nivo kao i na kraju prethodne godine. Međutim, to treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije iznosi 7,4% (na kraju 2014. godine 6,8%), te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

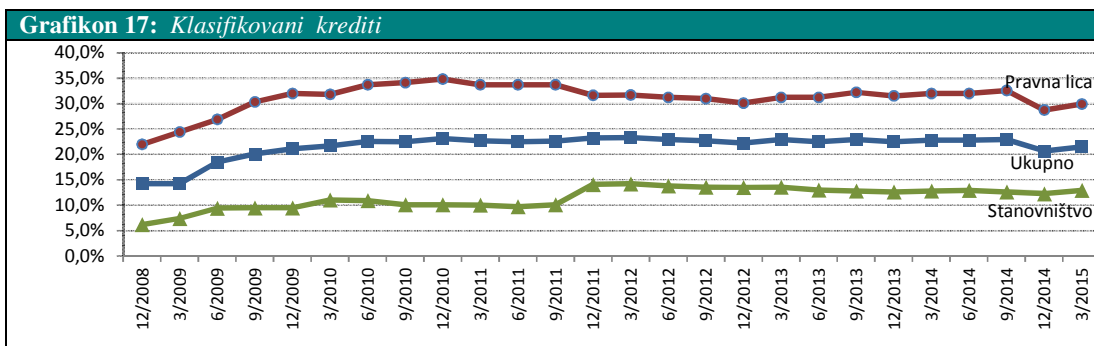
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim licima.

Tabela 22: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	31.12.2014.						31.03.2015.						INDEKS
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	UKUPNO Učešće %	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	UKUPNO Iznos	UKUPNO Učešće %	
1	2	3	4	5	6(2+4)	7	8	9	10	11	12(8+10)	13	14(12/6)
A	4.775.466	87,6	4.080.845	71,3	8.856.311	79,3	4.810.665	87,1	4.011.892	70,1	8.822.557	78,5	100
B	144.930	2,7	595.817	10,4	740.747	6,6	171.268	3,1	664.410	11,6	835.678	7,4	113
C	64.360	1,2	199.117	3,5	263.477	2,4	61.162	1,1	191.985	3,4	253.147	2,3	96
D	82.705	1,5	416.311	7,3	499.016	4,5	84.305	1,5	388.337	6,8	472.642	4,2	95
E	380.846	7,0	429.880	7,5	810.726	7,2	396.806	7,2	462.646	8,1	859.452	7,6	106
UKUPNO	5.448.307	100,0	5.721.970	100,0	11.170.277	100,0	5.524.206	100,0	5.719.270	100,0	11.243.476	100,0	101
Klas. kred. B-E	672.841	12,3	1.641.125	28,7	2.313.966	20,7	713.541	12,9	1.707.378	29,9	2.420.919	21,5	105
Nekv. kred C-E	527.911	9,7	1.045.308	18,3	1.573.219	14,1	542.273	9,8	1.042.968	18,2	1.585.241	14,1	101
		48,8		51,2		100,0		49,1		50,9		100,0	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,1		70,9		100,0		29,5		70,5		100,0	
Nekvalitetni C-E		33,6		66,4		100,0		34,2		65,8		100,0	
Kategorija B		19,6		80,4		100,0		20,5		79,5		100,0	

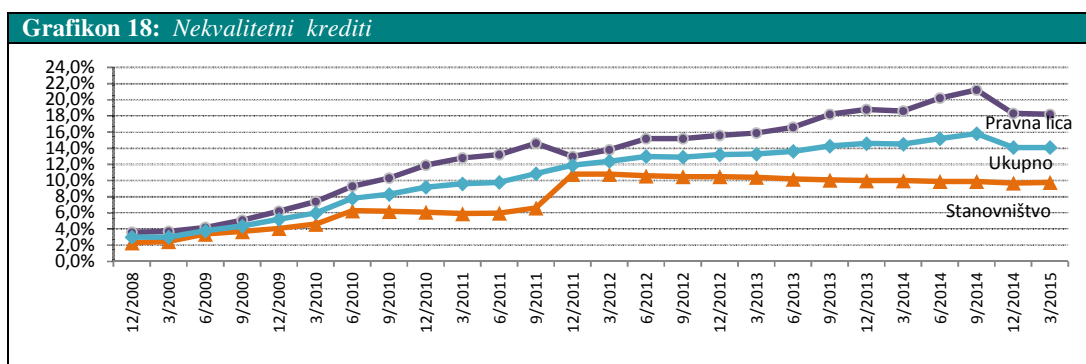
Indikatori kvaliteta kredita su neznatno promjenjeni u odnosu na kraj prethodne godine, učešće nekvalitetnih kredita je zadržano na istom nivou od 14,1%. Ukupni nekvalitetni krediti su imali blagi rast od 1% ili 12 miliona KM, kao rezultat rasta nekvalitetnih kredita stanovništva za 3% ili 14 miliona KM, dok su pravna lica zadržana na istom nivou. Ako se isključe efekti rasta kursa CHF valute, nekvalitetni krediti u prvom kvartalu 2015. godine bilježe blagi pad.

Učešće klasifikovanih kredita je blago povećano na 21,5%, odnosno za 0,8 procentnih poena, kao rezultat rasta od 5% ili 107 miliona KM, s napomenom da se skoro cjelokupni rast odnosi na B kategoriju: pravna lica 68 miliona KM i stanovništvo 26 miliona KM.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima u iznosu od 5,7 milijardi KM, sa 31. 03. 2015. godine u kategorije B do E klasificirano je i dalje zabrinjavajuće visokih 29,9% ili 1,7 milijardi KM, što je povećanje za 1,2 procentna poena u odnosu na kraj 2014. godine (u 2014. godini učešće je smanjeno za 1,8 procentnih poena), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,5 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano je 12,9% ili 713 miliona KM, što je povećanje za 0,6 procentnih poena u odnosu na kraj 2014. godine (u 2014. godini učešće je smanjeno za 0,3 procentna poena), što je takođe visok nivo.

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na privredu i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfolio pravnih lica ima znatno lošiji kvalitet od sektora stanovništva.

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravna lica se odnosi 66%, a na stanovništvo 34%, kao i na kraju 2014. godine. U prvom kvartalu 2015. godine učešće nekvalitetnih kredita i kod sektora pravnih lica i kod stanovništva je skoro isto. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 18,2% ili jedna milijarda KM, što je za 0,1 procentni poen manje nego na kraju 2014. godine (u 2014. godini učešće je smanjeno za 0,5 procentnih poena). Za sektor stanovništva isti iznose 9,8% ili 542 miliona KM, što je povećanje učešća za 0,1 procentni poen (u 2014. godini učešće smanjeno za 0,3 procentna poena).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tabela 23: Granska koncentracija kredita

OPIS	31.12.2014.				31.03.2015.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	123.863	1,1	24.336	19,6	124.307	1,1	24.968	20,1	100	103
Proizvodnju (IND)	1.596.479	14,3	376.607	23,6	1.556.241	13,8	371.106	23,8	97	99
Građevinarstvo (CON)	381.631	3,4	111.056	29,1	412.001	3,7	116.699	28,3	108	105
Trgovinu (TRD)	2.263.740	20,3	349.642	15,4	2.289.917	20,4	348.226	15,2	101	100
Ugostiteljstvo (HTR)	165.227	1,5	26.039	15,8	161.651	1,4	25.921	16,0	98	100
Ostalo ²⁶	1.191.030	10,7	157.628	13,2	1.175.153	10,5	156.048	13,3	99	99
UKUPNO 1.	5.721.970	51,2	1.045.308	18,3	5.719.270	50,9	1.042.968	18,2	100	100
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	4.210.605	37,7	316.997	7,5	4.278.561	38,0	319.874	7,5	102	101
Stambenu izgradnju	1.109.191	9,9	176.846	15,9	1.118.772	10,0	188.106	16,8	101	106
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	128.511	1,2	34.068	26,5	126.873	1,1	34.293	27,0	99	101
UKUPNO 2.	5.448.307	48,8	527.911	9,7	5.524.206	49,1	542.273	9,8	101	103
UKUPNO (1. +2.)	11.170.277	100,0	1.573.219	14,1	11.243.476	100,0	1.585.241	14,1	101	101

Najveće učešće u ukupnim kreditima pravnih lica imaju sektori trgovine 20,4% i proizvodnje 13,8%, a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju 38% i stambeni krediti 10% (na kraju 2014. godine: trgovina 20,3%, proizvodnja 14,3%, opća potrošnja 37,7% i stambeni krediti 9,9%).

Već duži period negativan i jak uticaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja učešća nekvalitetnih kredita. Sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nisko učešće od svega 3,7%, i dalje ima najveće učešće nekvalitetnih kredita od 28,3%, iako je u prvom kvartalu 2015. godine smanjeno za 0,8 procentnih poena (u 2014. godini smanjenje 1,8 procentnih poena), s prisutnim rastom nekvalitetnih kredita za 5% ili šest miliona KM. Takođe, kod sektora poljoprivrede, iako ima najmanje učešće od 1,1%, nekvalitetni krediti imaju visoko učešće od 20,1% (12/14: 19,6%), kao rezultat rasta nekvalitetnih kredita za 3% ili 632 hiljade KM.

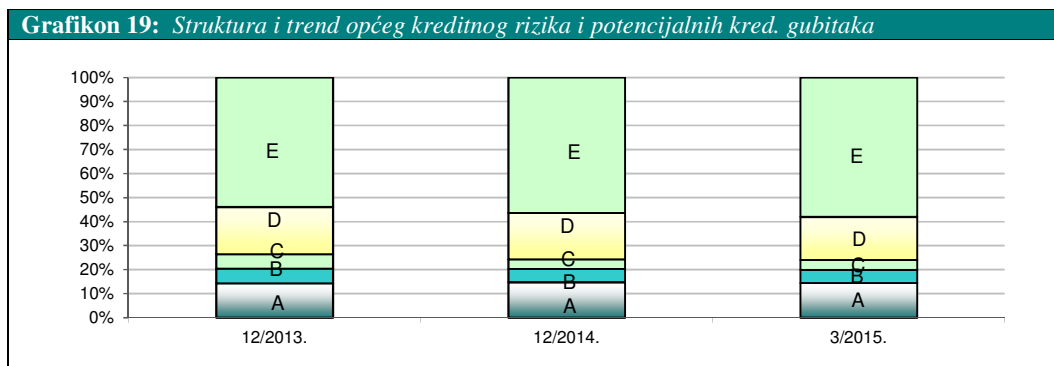
Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim učešćem u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (20,4%) i proizvodnje (13,8%). U prvom kvartalu 2015. godine došlo je do pada nekvalitetnih kredita kod sektora proizvodnje za 1% ili pet miliona KM, dok je učešće povećano sa 23,6% na 23,8% (u 2014. godini rast je iznosio 13% ili 43 miliona KM, a učešće je povećano za dva procentna poena, odnosno na nivo od 23,6%), dok su kod trgovine nekvalitetni krediti zadržani na istom nivou, a učešće je smanjeno za 0,2 procentna poena, odnosno na 15,2% (u 2014. godini ostvaren je pad od 11% ili 42 miliona KM, a učešće je smanjeno sa 17,1% na 15,4%).

Kod stanovništva je prisutan blagi rast nekvalitetnih kredita kod svih sektora, a najviše kod stambenih kredita za 6% ili 11 miliona KM. Najlošiji pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita od 27% (na kraju 2014. godine 26,5%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim učešćem od 1,1% u ukupnim kreditima. Relativno visoko učešće nekvalitetnih kredita od 16,8% imaju stambeni krediti (na kraju 2014. godine 15,9%), dok krediti za opću potrošnju, s najvećim učešćem od 38% u ukupnim kreditima, imaju najniže učešće nekvalitetnih kredita, koje iznosi 7,5%, kao i na kraju 2014. godine.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

²⁶ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Tabela 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka									
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS		
	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		8 (4/2)	9 (6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)	
A	215.083	14,3	229.895	14,8	230.172	14,5	107	100	
B	93.547	6,2	83.031	5,4	87.602	5,5	92	106	
C	90.541	6,0	65.068	4,2	64.561	4,1	68	99	
D	295.224	19,6	300.442	19,4	285.869	17,9	102	95	
E	809.779	53,9	872.143	56,2	922.410	58,0	108	106	
UKUPNO	1.504.174	100,0	1.550.579	100,0	1.590.614	100,0	103	103	

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2014. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 3% ili 40 miliona KM i iznose 1,6 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istom nivou, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su veće za 3% ili 40 miliona KM. Po kategorijama klasifikacije, kretanja su bila u oba smjera: rezerve za B kategoriju su povećane za 6% ili pet miliona KM i iznose 88 miliona KM, dok su rezerve za nekvalitetnu aktivu povećane za 3% ili 35 miliona KM, odnosno na nivo od 1,3 milijarde KM, najviše po osnovu rasta rezervi za E kategoriju od 6% ili 50 miliona KM, dok su rezerve za C kategoriju smanjene za 1% ili 0,5 miliona KM i rezerve za D kategoriju za 5% ili 15 miliona KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke je rezultat konstantnog pogoršanja kreditnog portfolia, a što je posljedica djelovanja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 9,5% i manji je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2014. godine.

Sa 31. 03. 2015. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,3%, za C kategoriju 24,4%, D kategoriju 57,8% i E 100% (na kraju 2014. godine: B 8,8%, C 24,2%, D 57,7% i E 100%).²⁷

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dati su u sljedećoj tabeli.

²⁷ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Tabela 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)				INDEKS
	31.12.2014.		31.03.2015.		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	14.119.160	100,0%	14.239.343	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.801.870	12,8%	1.820.824	12,8%	101
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.783.865		1.805.926		101
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	18.005		14.898		83
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	12.317.290	87,2%	12.418.519	87,2%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.247.251	100,0%	1.267.121	100,0%	102
a) Ispravke vrijednosti za default	1.100.085	88,2%	1.123.066	88,6%	102
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	1.093.336		1.116.957		102
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	6.749		6.109		91
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁸)	147.166	11,8%	144.055	11,4%	98
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	11.170.277	100,0%	11.243.476	100,0%	101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.719.139	15,4%	1.739.869	15,5%	101
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	9.451.138	84,6%	9.503.607	84,5%	101
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.155.153	100,0%	1.176.971	100,0%	102
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.040.536	90,1%	1.063.274	90,3%	102
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	114.617	9,9%	113.697	9,7%	99
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	61,1%		61,7%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	8,8%		8,9%		

Kreditni u statusu neizmirenja obaveza (default) u prvom kvartalu 2015. godine blago su povećani za 1% ili 21 milion KM (u 2014. godini rast je iznosio 9% ili 155 miliona KM), isto kao i nekvalitetni krediti. Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima je povećano za 0,1 procentni poen i iznosi 15,5%, a nekvalitetnih kredita 14,1%. Učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivni je na istom nivou i iznosi 12,8%.

Zbog većeg rasta ispravki vrijednosti za default (2%) u odnosu na iznos defaulta (1%) pokrivenost stavki u defaultu ispravkama vrijednosti je povećana i iznosi 61,7% (na kraju 2014. godine 61,1%). Pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke je također povećana i iznosi 75,7% (na kraju 2014. godine: 74,2%).

Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) je na istom nivou i iznosi 1,2%, dok je pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti blago povećana i iznosi 8,9% (na kraju 2014. godine 8,8%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je povećana sa 11% na 11,2%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 06. 2014. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obaveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama²⁹.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u drugoj polovini 2014. godine, od ukupno primljenih 285 zahtjeva za moratorij na kreditne obaveze, odobrile 199 zahtjeva u ukupnom iznosu od 34 miliona KM ili 70% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za moratorij. Od ukupnog

²⁸ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

²⁹ "Službene novine F BiH", br.55/14.

iznosa moratorija na kreditne obaveze na pravna lica se odnosi 30 miliona KM, a na fizička lica četiri miliona KM.

Takođe, u skladu s navedenom Odlukom, banke su u drugoj polovini 2014. godine, od ukupno primljenih 266 zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obaveza, odobrile 169 zahtjeva u ukupnom iznosu od 36 miliona KM ili 63% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obaveza. Od ukupnog iznosa restrukturiranih kreditnih obaveza na pravna lica se odnosi 35 miliona KM, a na fizička lica jedan milion KM.

Kreditni odobreni u skladu s navedenom Odlukom u odnosu na ukupne kredite sa 31. 03. 2015. godine imaju veoma nisko učešće: moratorij 0,30% i restrukturiranje 0,32%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja. FBA je od 31. 12. 2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31. 03. 2015. godine, od ukupnog broja kreditnih partija koji iznosi 1.108.288, 1.593 kreditne partije su otplaćivali jemci (1.804 jemca). Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,40% i 0,14%.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Takođe, analizirajući kvalitet aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka).

Nakon izrazito visokog rasta nekvalitetnih kredita kod „domaćih“ banaka u prethodnom periodu (45% u u 2013. godini, 7% u 2014. godini) u prvom kvartalu 2015. godine je zabilježen blagi pad od 1% ili 3,3 miliona KM, a kod banaka u većinskom stranom vlasništvu prisutan je blagi rast od 1% ili 11 miliona KM (u 2014. godini pad nekvalitetnih kredita iznosio je 4%). Učešće nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 13%, a kod „domaćih banaka“ 31%, što je posljedica neadekvatnih i slabih sistema upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 26: Transakcije s povezanim licima					
Opis	DATI KREDITI ³⁰			INDEKS	
	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	123.889	160.135	170.160	129	106
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	570	409	272	72	67
Upravi banke	2.507	1.994	2.583	79	129
UKUPNO	126.966	162.538	173.015	128	106
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	16.046	21.826	21.248	136	97

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 6%, zbog povećanja izloženosti kod dvije banke, a potencijalne obaveze su smanjene za 3%. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika na nivou sistema nizak. Međutim, evidentno je da je ovaj rizik značajno viši u bankama koje imaju disperziju u vlasničkoj strukturi, odnosno u „domaćim bankama“ u vlasništvu rezidenata. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšan kvalitet upravljanja ovim rizikom.

³⁰ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2015. godine, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 62 miliona KM, što je za 16% ili devet miliona KM više u odnosu na isti period prošle godine. Pozitivan efekat na finansijski rezultat sistema posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod sedam banaka koje su pozitivno poslovale i u istom periodu prošle godine (efekat 12 miliona KM, od toga se sedam miliona KM odnosi na jednu sistemski značajnu banku), te ostvarenje dobiti kod dvije banke koje su prošle godine poslovale sa gubitkom (efekat četiri miliona KM). S druge strane, negativan efekat od sedam miliona KM je rezultat manje dobiti kod pet banaka (šest miliona KM) i ostvarenog gubitka (jedan milion KM) kod jedne banke koja je u istom periodu prošle godine pozitivno poslovala.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti. Smanjenje kamatnog prihoda nadoknađeno većim smanjenjem kamatnih rashoda, rezultiralo je rastom neto kamatnog prihoda, što je, uz i dalje dobru operativnu profitabilnost (rast operativnih prihoda po osnovu naknada i efikasno upravljanje operativnim rashodima), uticalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isti period prošle godine.

Pozitivan finansijski rezultat od 63 miliona KM ostvarilo je 16 banaka i isti je veći za 11% ili šest miliona KM u odnosu na isti period prošle godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od 0,5 miliona KM iskazan je kod jedne banke i isti je manji za 85% ili tri miliona KM u odnosu na isti period prošle godine.

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

Opis	31.03.2013.		31.03.2014.		31.03.2015.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-2.181	4	-3.087	2	-472	1
Dobit	44.710	14	56.727	15	62.815	16
Ukupno	42.529	18	53.640	17	62.343	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (63 miliona KM) 70,5% ili 44 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 48%, dok se ukupan gubitak od 0,5 miliona KM u cjelini odnosi na jednu banku. Analitički podaci pokazuju da ukupno devet banaka ima bolji finansijski rezultat (za 15 miliona KM), dok osam banaka imaju lošiji rezultat (za 7 miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana, posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom periodu prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa, a kod najvećih banaka i povećanja prihoda iz osnova naknada za izvršene usluge. Međutim, cijeliti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvalitet zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaći kreditni rizik i negativne trendove u kvalitetu aktive u posljednjih šest godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravki vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), što je najvažniji faktor koji je uticao na poboljšanje finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje tri godine. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnom nivou.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 217 miliona KM, što je povećanje u odnosu na isti period prošle godine od 4% ili osam miliona KM, najvećim dijelom kao rezultat povećanja operativnih prihoda. Ukupni nekamatni rashodi iznose 155 miliona KM, sa stopom pada od 1% ili jedan milion KM u odnosu na isti period prošle godine.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita (kod većine banaka) za 3,7%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu dalji pad kamatnih prihoda. Kamatni prihodi iznose 189 miliona KM, što je za 2% ili četiri miliona KM manje nego u istom periodu prošle godine, sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 92,1% na 87,0%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili nominalni pad od 2% ili tri miliona KM, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 1,60 na 1,51% i padom učešća u ukupnom prihodu sa 82,9% na 78,5%.

Već duži period prisutan trend pada kamatnih rashoda nastavljen je i u prvom kvartalu 2015. godine, Kamatni rashodi su u odnosu na isti period prethodne godine imali stopu pada od 12% ili sedam miliona KM, što je znatno više u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-2%). Kamatni rashodi iznose 51 milion KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 27,5% na 23,5%. U strukturi kamatnih rashoda treba istaći da su kamatni rashodi po depozitima smanjeni za 10% ili pet miliona KM, što je rezultat strukture depozitne osnove, odnosno većeg učešća depozita koji nose nižu kamatnu stopu, ali i politike kamatnih stopa banaka i kontinuiranog smanjenja kamatnih stopa na depozite, što je u konačnici rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 0,54% na 0,49%.

Kao rezultat većeg pada kamatnih rashoda (-12%) od kamatnih prihoda (-2%), neto kamatni prihod povećan je za 2% ili tri miliona KM i iznosi 138 miliona KM, sa smanjenim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 64,6% na 63,5%.

Operativni prihodi iznose 79 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 7% ili pet miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je povećano sa 35,4% na 36,5%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe i najveći rast od 6% ili tri miliona KM.

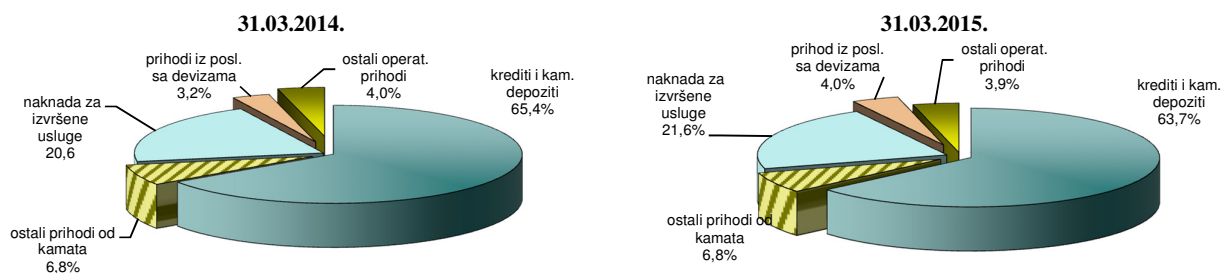
Ukupni nekamatni rashodi iznose 155 milion KM i u odnosu na isti period prethodne godine neznatno su smanjeni (1% ili jedan milion KM), prvenstveno kao rezultat smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 74,4% na 71,3%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 21 milion KM i u odnosu na isti period prethodne godine niži su za 9% ili dva miliona KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 10,7% na 9,4%.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 116 miliona KM i učešćem od 53% u ukupnom prihodu su približno na istom nivou u odnosu na isti period prethodne godine. Troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda bilježe neznatan pad od 1% u odnosu na isti period prethodne godine i iznose 59 miliona KM ili 27% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive bilježe neznatno povećanje od 1%, dok su ostali operativni troškovi povećani za 4%. Banke su u periodu nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

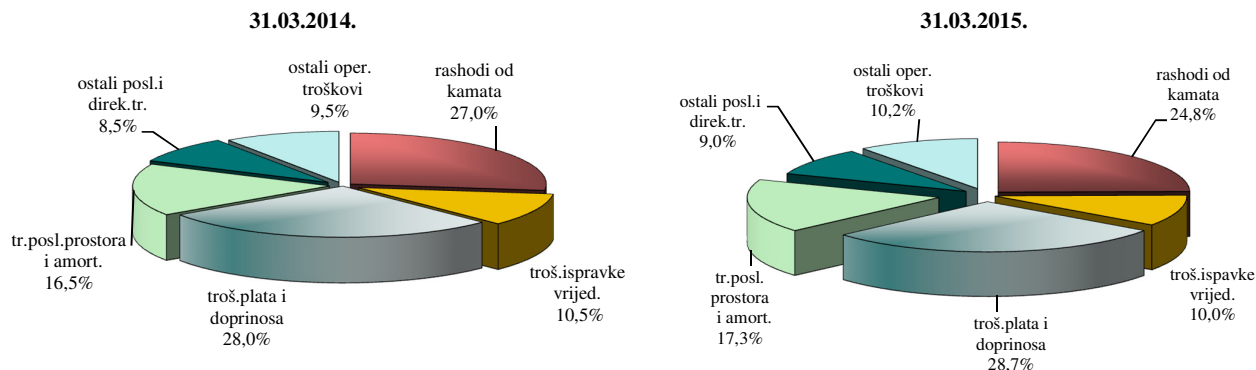
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2013.		31.03.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	451	0,1	1.210	0,4	253	0,1	268	21
Kreditni i poslovi lizinga	175.149	65,7	173.913	65,0	170.739	63,6	99	98
Ostali prihodi od kamata	18.611	7,0	18.108	6,8	18.256	6,8	97	101
UKUPNO	194.211	72,8	193.231	72,2	189.248	70,5	99	99
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	51.736	19,4	54.981	20,6	58.016	21,6	106	106
Prihodi iz posl. sa devizama	8.631	3,3	8.678	3,2	10.815	4,0	101	125
Ostali operativni prihodi	12.025	4,5	10.603	4,0	10.465	3,9	88	99
UKUPNO	72.392	27,2	74.262	27,8	79.296	29,5	103	107
UKUPNI PRIHODI (I + II)	266.603	100,0	267.493	100,0	268.544	100,0	100	100

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2013.		31.03.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	52.428	23,4	49.146	23,0	44.359	21,5	94	90
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	5.938	2,7	4.970	2,3	5.065	2,5	84	102
Ostali rashodi od kamata	3.007	1,3	3.562	1,7	1.619	0,8	118	45
UKUPNO	61.373	27,4	57.678	27,0	51.043	24,8	94	88
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje	29.273	13,1	22.541	10,5	20.531	10,0	72	91
Troškovi plata i doprinosa	60.053	26,8	59.901	28,0	59.205	28,7	100	99
Troškovi posl.prostora i amortizacija	36.570	16,3	35.311	16,5	35.593	17,3	97	101
Ostali poslovni i direktni troškovi	16.644	7,4	18.046	8,5	18.734	9,0	144	104
Ostali operativni troškovi	20.161	9,0	20.356	9,5	21.095	10,2	101	104
UKUPNO	162.701	72,6	156.175	73,0	155.158	75,2	99	99
UKUPNI RASHODI (I + II)	224.074	100,0	213.853	100,0	206.201	100,0	97	96

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

KOEFICIJENTI	31.03.2013.	31.03.2014.	31.03.2015.
Dobit na prosječnu aktivu	0,3	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,9	2,3	2,5
Dobit na prosječni dionički kapital	3,5	4,4	5,0
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,9
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,5	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,4
Poslovni i direktni rashodi ³¹ /prosječna aktiva	0,3	0,3	0,3
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,8	0,8	0,7
Ukupni neamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,1	1,1	1,0

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, kao i rasta prosječne aktive, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je na istom nivou od 0,4%, dok ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) bilježi povećanje sa 4,4% na 5,0%. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,4%), zadržana je na približno istom nivou zbog skoro istog rasta ukupnog prihoda i prosječne aktive.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog posljedica ekonomske i finansijske krize na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod utjecajem i zavisice od dva ključna faktora: a) dalje kretanje i trend u kvalitetu aktive, odnosno nivo kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. S druge strane, prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utiče na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), direktno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora i u narednom periodu. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

³¹ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³² za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³³.

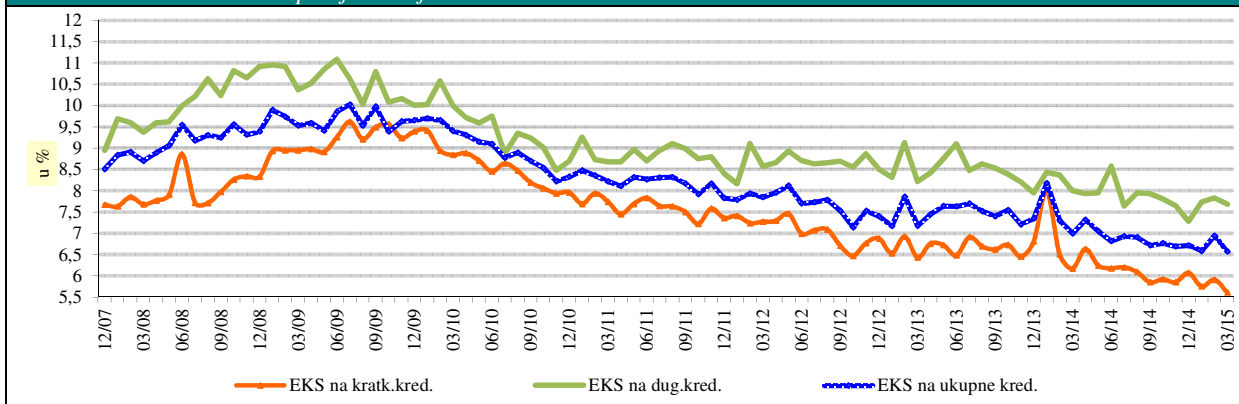
U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privreda i stanovništvo) za decembar 2013. godine, mart, juni, septembar i decembar 2014. godine, te mart 2015. godine.

Tabela 31 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite												
OPIS	12/2013.		03/2014.		06/2014.		09/2014.		12/2014.		03/2015.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	6,18	6,81	5,81	6,17	5,70	6,24	5,45	5,85	5,58	6,07	5,23	5,61
1.1. Privredi	6,21	6,79	5,78	6,07	5,64	6,13	5,40	5,73	5,55	5,99	5,19	5,49
1.2. Stanovništvu	6,42	8,51	8,27	11,80	8,32	11,72	8,21	11,93	6,57	8,90	8,07	11,60
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,31	7,95	7,22	8,00	6,81	7,44	7,16	7,93	6,00	7,28	6,81	7,68
2.1. Privredi	6,83	7,17	6,72	7,18	6,03	6,30	6,27	6,69	5,29	6,76	6,20	6,65
2.2. Stanovništvu	7,93	8,95	7,64	8,64	7,54	8,47	7,82	8,84	7,50	8,60	7,38	8,54
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	6,72	7,35	6,45	7,00	6,24	6,82	6,17	6,72	5,80	6,72	5,97	6,57
3.1. Privredi	6,41	6,92	5,99	6,32	5,76	6,18	5,61	5,96	5,43	6,32	5,43	5,77
3.2. Stanovništvu	7,84	8,92	7,65	8,74	7,56	8,58	7,84	8,97	7,44	8,62	7,40	8,64

³² Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 48/12-prečišćeni tekst i 23/14).

³³ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2015. godine ponderisana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar niskih 0,38 procentnih poena, sa najvećom stopom zabilježenom u februaru od 6,95%, a najmanjom u martu od 6,57%, a ista je ujedno manja za 0,15 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2014. godine.

Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite u prvom kvartalu 2015. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 0,30 procentnih poena, nego na dugoročne, koje su se kretale unutar 0,15 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u martu 2015. godine iznosila je 5,61%, što je za 0,46 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2014. godine, dok je ponderisana EKS na dugoročne kredite u martu 2015. godine iznosila 7,68%, što je za 0,40 procentnih poena više u odnosu na decembar 2014. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³⁴, u posmatranom periodu 2015. godine imale su različit intenzitet kretanja. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, koja je još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,32% iz decembra 2014. godine na nivo od 5,77% u martu 2015. godine. Trend pada ponderisanih EKS privrede zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 5,99% na 5,49%) i kod dugoročnih kredita (sa 6,76% na 6,65%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u martu 2015. godine iznosi 8,64% što je na gotovo istom nivou kao iz decembra 2014. godine (8,62%). EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je sa decembarskog nivoa 2014. godine od 8,90% povećana u martu 2015. godine na 11,60%. EKS na dugoročne kredite u martu 2015. godine iznosila je 8,54% što je za neznatnih 0,06 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2014. godine.

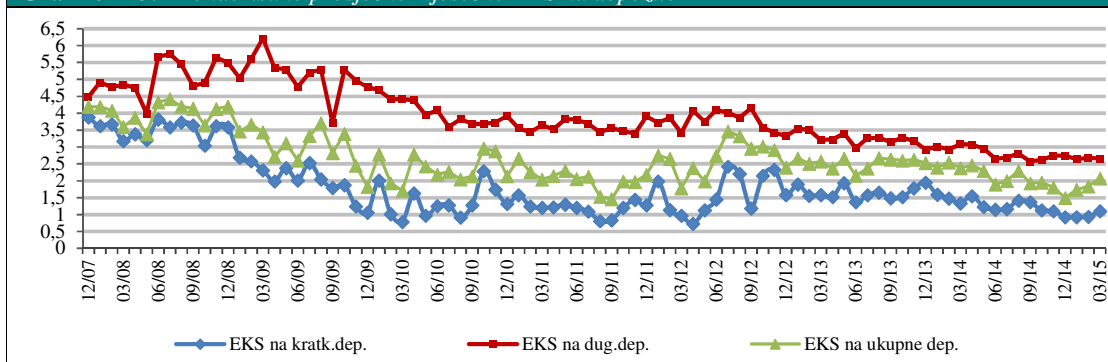
U odnosu na decembar 2014. godine, najznačajnije smanjenje EKS zabilježeno je u martu 2015. godine kod kratkoročnih ostalih kredita (sa 8,36% na 7,47%), dok je najznačajnije povećanje zabilježeno kod kratkoročnih kredita stanovništva za opštu potrošnju (sa 8,61% na 11,59%).

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

³⁴ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Tabela 32 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2013.		03/2014.		06/2014.		09/2014.		12/2014.		03/2015.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,94	1,95	1,31	1,34	1,13	1,15	1,35	1,37	0,92	0,93	1,10	1,11
1.1. do tri mjeseca	1,92	1,92	1,06	1,07	0,94	0,95	1,15	1,17	0,42	0,42	0,27	0,27
1.2. do jedne godine	1,99	2,01	1,60	1,65	1,59	1,62	1,71	1,74	1,94	1,97	1,38	1,40
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	2,89	2,92	3,04	3,08	2,62	2,65	2,56	2,57	2,67	2,74	2,63	2,66
2.1. do tri godine	2,58	2,61	2,68	2,72	2,55	2,58	2,36	2,37	2,40	2,48	2,42	2,45
2.2. preko tri godine	4,24	4,28	3,94	3,98	2,83	2,84	3,36	3,37	3,41	3,43	3,23	3,25
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,50	2,53	2,34	2,38	1,88	1,90	1,91	1,93	1,47	1,50	2,06	2,08

Grafikon 23: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2014. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u martu 2015. godine povećana je za 0,58 procentnih poena (sa 1,50% na 2,08%).

Ponderisana EKS na kratkoročne depozite je u porastu, u martu 2015. godine je iznosila 1,11%, što je za 0,18 procentnih poena više u odnosu na decembar 2014. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite bilježi niske oscilacije u prvom kvartalu 2015. godine, iznosi 2,66%, što je na nešto nižem nivou nego u decembru 2014. godine (2,74%).

Najveći pad kamatnih stopa bilježe depoziti oročeni do tri mjeseca i to kod depozita privrede (sa 1,35% na 0,39%), a najveći rast bilježe depoziti oročeni preko tri godine, takođe depozita privrede (sa 3,33% na 4,02%).

Od druge polovine 2012. godine zabilježen je trend pada novoprimitljenih depozita privrede, naročito kratkoročnih, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa privredi, to je u konačnici rezultiralo da su prosječne kamatne stope privrede uglavnom bile veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništva, uz prisutne oscilacije u posmatranom periodu. Zaključno sa martom 2015. godine, banke su i dalje plaćale privredi veće kamatne stope na oročene depozite (2,55%) nego stanovništvu (2,06%), s napomenom da su kamatne stope na depozite privrede veće u odnosu na decembar 2014. godine (2,21%), dok su kod stanovništva manje (2,13%).

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 33 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	12/2013.		03/2014.		06/2014.		09/2014.		12/2014.		03/2015.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,25	8,42	8,09	8,26	8,14	8,31	8,16	8,33	8,05	8,22	7,90	8,07
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,15	0,15	0,14	0,14	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,12	0,12

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa, za bankarski sektor u martu 2015. godine iznosila je 8,07% (pad od 0,15 procentnih poena u odnosu na decembar 2014. godine), a na depozite po viđenju 0,12%, što je neznatno manje od nivoa iz decembra 2014. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

I narednih godina bankarski sektor u F BiH zadržao je dobre performanse u segmentu likvidnosnog rizika, osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, a najveće promjene dešavale su se u ročnoj strukturi izvora, prije svega depozita, zbog kontinuiranog smanjenja izloženosti prema matičnim grupacijama, čiji su depoziti kod nekoliko banaka u većinskom stranom vlasništvu bili osnovni izvor finansiranja za agresivni kreditni rast ostvaren u godinama do izbijanja krize. Takođe, prisutan je kontinuirani trend smanjenja obaveza prema stranim finansijskim institucijama-kreditorima, što je takođe dio procesa razduživanja.

Likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza. Ipak, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom.

Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih uticaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom periodu će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski krediti zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospijea.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 03. 2015. godine najveće učešće od 74,7% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³⁵) s učešćem od 6,7%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁶, sa prisutnim promjenama u smjeru trenda u posljednjih nekoliko godina. Nakon dužeg perioda poboljšanja (period prije krize), tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, da bi u 2011. godini i 2012. godini došlo do pozitivnih kretanja (rasta učešća dugoročnih depozita), što se nastavilo i u 2013. godini, uz prisutnu stagnaciju u 2014. godini i blago poboljšanje u prvom kvartalu 2015. godine.

- u 000 KM-

Tabela 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeu

DEPOZITI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.233.356	45,4	5.771.888	47,6	5.741.165	48,3	110	99
Do 3 mjeseca	365.229	3,2	279.332	2,3	61.462	0,5	76	22
Do 1 godine	668.142	5,8	701.041	5,8	681.919	5,7	105	97
1. Ukupno kratkoročni	6.266.727	54,4	6.752.261	55,7	6.484.546	54,5	108	96
Do 3 godine	3.541.354	30,7	3.437.563	28,3	3.449.049	29,0	97	100
Preko 3 godine	1.715.768	14,9	1.940.922	16,0	1.969.663	16,5	113	101
2. Ukupno dugoročni	5.257.122	45,6	5.378.485	44,3	5.418.712	45,5	102	101
UKUPNO (1 + 2)	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	11.903.258	100,0	105	98

Ukupni depoziti su u odnosu na kraj 2014. godine smanjeni za 2% ili 227 miliona KM, najvećim dijelom su rezultat smanjenja depozita bankarskih institucija za 29% ili 254 miliona KM, depozita privatnih preduzeća za 10% ili 178 miliona KM, vladinih institucija za 10% ili 82 miliona KM i neprofitnih organizacija za 7% ili 22 miliona KM, a sa druge strane rasta depozita stanovništva za 3% ili 239 miliona KM, depozita javnih preduzeća za 7% ili 59 miliona KM i nebankarskih finansijskih institucija za 2% ili 12 miliona KM. Depoziti stanovništva, s učešćem od 59,7% su

³⁵ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁶ Prema preostalom dospijeu.

najveći sektorski izvor finansiranja banaka u F BiH. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 54,5% i dugoročnih 45,5%, što je nešto bolje u odnosu na 31. 12. 2014. godine.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 4% ili 268 miliona KM, najvećim dijelom kratkoročnih depozita bankarskih institucija za 253 miliona KM, privatnih preduzeća za 176 miliona KM, vladinih institucija za 45 miliona KM i neprofitnih organizacija za 18 miliona KM, dok je rast zabilježen kod stanovništva za 176 miliona KM, javnih preduzeća 29 miliona KM i nebankarskih finansijskih institucija 20 miliona KM. Dugoročni depoziti blago su povećani za 1% ili 40 miliona KM, većim dijelom kao posljedica rasta depozita preko tri godine (za 1,5%), najviše sektora stanovništva, dok su depoziti do tri godine neznatno povećani (za 0,3%). Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 67,1% na 67,8% i bankarskih institucija sa neznatnim smanjenjem učešća sa 9,4% na 9,3%, iako su i depoziti javnih preduzeća također značajan dugoročni izvor, sa povećanjem učešća sa 7,8% na 8,3%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 72,3% imaju depoziti stanovništva, uz rast učešća od 0,6 procentnih poena, zatim depoziti javnih preduzeća 11,1%, uz povećanje učešća za 0,9 procentnih poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 59,8% imaju depoziti stanovništva uz povećanje učešća za 0,8 procentnih poena, a depoziti bankarskih institucija, s već duže vrijeme prisutnim trendom smanjenja, koji je nešto usporeniji, imaju učešće od 19,8% (na kraju 2014. godine 20,5%; 2013. godine 25,6%; 2012. godine 33,0%; 2011. godine 46,9% i 2010. godine 60,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijea, što je prezentirano u narednoj tabeli.

- u 000 KM-

Tabela 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po videnju (do 7 dana)	5.343.263	46,4	5.735.521	47,3	5.657.543	47,5	107	97
7- 90 dana	920.951	7,9	898.335	7,4	662.684	5,6	96	74
91 dan do jedne godine	2.126.249	18,5	2.193.643	18,0	2.264.638	19,0	103	103
1. Ukupno kratkoročni	8.390.463	72,8	8.827.499	72,8	8.584.865	72,1	105	97
Do 5 godina	3.002.846	26,1	3.150.040	26,0	3.163.762	26,6	105	100
Preko 5 godina	130.540	1,1	153.207	1,3	154.631	1,3	117	101
2. Ukupno dugoročni	3.133.386	27,2	3.303.247	27,2	3.318.393	27,9	105	100
UKUPNO (1 + 2)	11.523.849	100,0	12.130.746	100,0	11.903.258	100,0	105	98

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 72,1%, iako je prisutan trend stagnacije u odnosu na kraj 2013. godine, sa blagim poboljšanjem u prvom kvartalu 2015. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 243 miliona KM, uz smanjenje učešća sa 72,8% na 72,1%, dok su dugoročni depoziti neznatno povećani, za 0,5% ili 15 miliona KM, uz povećanje učešća u ukupnim depozitima sa 27,2% na 27,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,3% dugoročnih depozita i 26,6% ukupnih depozita), a smanjenje depozita sa preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine zaustavljeno je u 2014. godini, kada je zabilježeno umjereno povećanje od 17% ili 23 miliona KM, sa nastavljenim trendom blagog povećanja od 1% i u prvom kvartalu 2015. godine. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,4 milijarde KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 03. 2015. godine 2,1 milijarda KM, odnosno 39% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijea manje od jedne godine.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je

najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera, FBA je u junu 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti³⁷. Uz prethodno ispunjavanje propisanih uslova i saglasnost FBA, banke imaju mogućnost da određeni iznos (tzv. korektivni iznos) depozita stanovništva po viđenju koriste za kreditiranje sa dužim rokovima dospijeca. Sa 31. 03. 2015. godine dvije banke su, nakon dobijene saglasnosti FBA, počele koristiti korektivni iznos, s napomenom da je još nekoliko banaka apliciralo za korištenje korektivnog iznosa. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji podsticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom periodu.

Međutim, supervizorska zabrinutost je takođe prisutna zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom periodu i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2013.		31.12.2014.		31.03.2015.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	1.175.825	10,8	1.210.806	10,8	1.252.271	11,1	103	103
Kratkoročni krediti	2.360.832	21,8	2.256.837	20,2	2.254.912	20,1	96	100
Dugoročni krediti	7.315.743	67,4	7.702.634	69,0	7.736.293	68,8	105	100
UKUPNO KREDITI	10.852.400	100,0	11.170.277	100,0	11.243.476	100,0	103	101

U prvom kvartalu 2015. godine dugoročni i kratkoročni krediti su zadržani na približno istom nivou, dugoročni su povećani za 0,4% ili cca 34 miliona KM, kratkoročni krediti su neznatno smanjeni za 0,1% ili dva miliona KM, dok su dospjela potraživanja blago povećana za 3% ili 41 milion KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje imaju dužnici banaka u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 64% se odnosi na privatna preduzeća, 34% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,7% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 50,8%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 70,5% što je za 1,4 procentna poena više u odnosu na kraj 2014. godine, a krediti su ostvarili blagi rast od 0,7%. Novčana sredstva su smanjena za 7% ili 333 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2014. godine, smanjeno je sa 28,2% na 26,5%.

³⁷ Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima upravljanja rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 46 /14).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli.

Sa 31. 12. 2014. godine pokazatelji su na približno istom nivou kao i na kraju 2013. godine, dok su u prvom kvartalu 2015. godine blago pogoršani, zbog smanjenja depozita, uzetih kredita i novčanih sredstava.

- u % -

Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁸ / ukupna aktiva	28,9	28,5	26,7
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	50,6	49,1	46,7
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	67,9	69,3	68,8
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁹	86,4	84,9	87,4
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴⁰	85,3	83,9	86,6

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2013. godini, nakon pogoršanja u 2012. godini, poboljšan (sa 88,1% na 86,4%), a isti trend je nastavljen i u 2014. godini i sa 31. 12. 2014. godine pokazatelj je iznosio 84,9%. Sa 31. 03. 2015. godine, pokazatelj je pogoršan zbog blagog rasta kredita, uz smanjenje depozita i uzetih kredita i iznosi 87,4%. Kod deset banaka pokazatelj je viši od 85% (kritični nivo). S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešća kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, pri on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja nivoa likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

Banke su u 2015. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 10% (do 10. 06. 2014. godine 20%) u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% (do 10. 06. 2014. godine 10%) prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

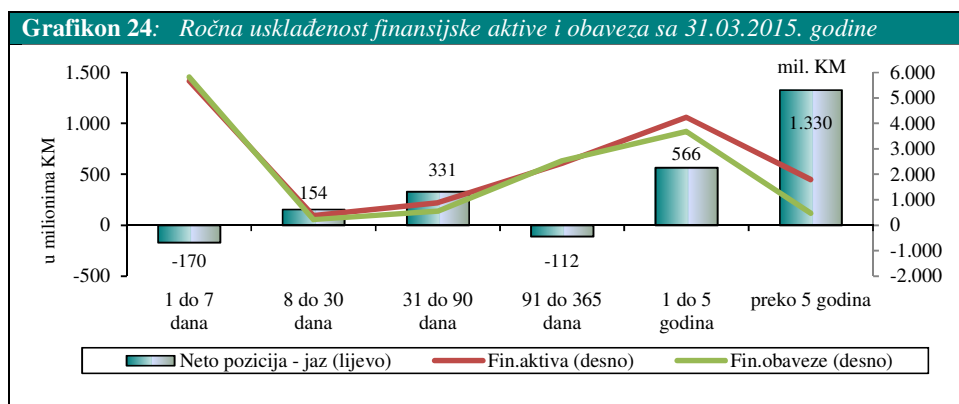
³⁸ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

³⁹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴⁰ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tabela 38: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.722.887	4.060.671	4.029.246	109	99
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.423.657	3.797.970	3.834.495	111	101
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.887.967	6.351.607	6.363.538	108	100
4.Iznos obaveze ⁴¹ :					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	1.177.593	635.161	636.354	54	100
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	588.798	317.580	318.177	54	100
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek ⁴²					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.545.294	3.425.510	3.392.892	135	99
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.834.859	3.480.390	3.516.318	123	101

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne finansijske aktive⁴³ i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2014. godine.

Sa 31.03.2015. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka u iznosu od 9,3 milijarde KM bila je veća za 203 miliona KM od kratkoročnih obaveza. U odnosu na kraj 2014. godine, kada je pozitivni jaz iznosio 206 miliona KM, to je neznatno smanjenje od tri miliona KM ili 1,5%, a koeficijent pokrivenosti od 102,2% je i dalje na zadovoljavajućem nivou.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 2,7%, koliko su smanjene i kratkoročne finansijske obaveze. U okviru kratkoročne finansijske aktive smanjenje od 7,3% ili 333 miliona KM zabilježeno je kod novčanih sredstava, dok je najveće povećanje od 60,4% ili 31 milion KM zabilježeno kod novčanih pozajmica datih drugim bankama, 3,1% ili 18 miliona KM kod aktive za trgovinu i 0,4% ili 17 miliona KM kod neto kredita. Finansijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine je povećana za 0,8% ili 45 miliona KM, najviše kao posljedica povećanja kredita za 0,6% ili 35 miliona KM.

Na strani obaveza s rokom dospjeća do jedne godine (9,1 milijarda KM), koje su smanjene za 2,7% ili 257 miliona KM, najveće smanjenje se odnosi na pad depozita od 2,7% ili 243 miliona KM,

⁴¹ U čl.1 Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Sl.novine F BiH“, br. 46/14) smanjen je procenat održavanja prosječnog dekadnog minimuma likvidnosti sa 20% na 10% i visine dnevnog minimuma novčanih sredstava sa 10% na 5%.

⁴² Promjene u indexima na pozicijama 4.1., 4.2., 5. i 6. su rezultat izmjene navedene u prethodnoj napomeni.

⁴³ Finansijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

smanjenje obaveza po uzetim kreditima za 13,4% ili 48 miliona KM i subordinisanih dugova za 85,2% ili 23 miliona KM, dok su ostale finansijske obaveze povećane za 33,4% ili 57 miliona KM. Obaveze s rokom dospjeća preko jedne godine (4,1 milijarda KM) smanjene su 0,4% ili 17 miliona KM.

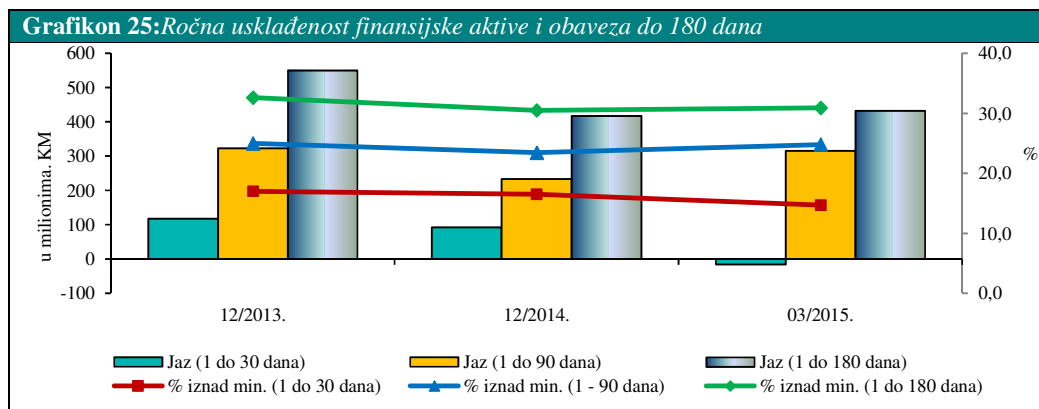
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴⁴.

- u 000 KM -

Tabela 39: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.924.526	6.307.333	6.030.432	106	96
2. iznos finansijskih obaveza	5.806.822	6.215.782	6.046.454	107	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	117.704	91.551	-16.022	78	n/a
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,0%	101,5%	99,7%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,0%	16,5%	14,7%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.809.340	7.135.895	6.906.925	105	97
2. iznos finansijskih obaveza	6.485.914	6.901.893	6.591.501	106	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	323.426	234.002	315.424	72	135
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,0%	103,4%	104,8%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	25,0%	23,4%	24,8%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.812.974	8.066.177	7.809.853	103	97
2. iznos finansijskih obaveza	7.263.293	7.647.885	7.376.427	105	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	549.681	418.292	433.426	76	104
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,6%	105,5%	105,9%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	32,6%	30,5%	30,9%		

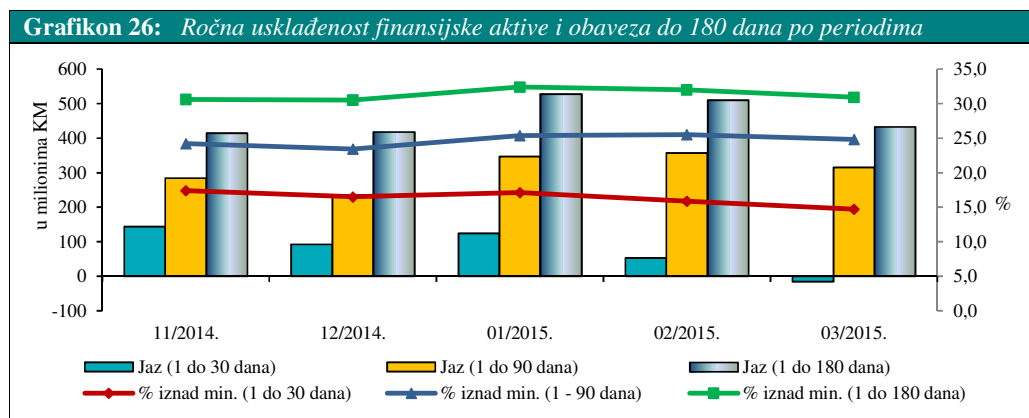
Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 03. 2015. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁴⁴ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Sa 31.03.2015. godine finansijska aktiva u prvom intervalu do 30 dana bila je nešto manja od finansijskih obaveza, zbog većeg smanjenja finansijske aktive, najvećim dijelom smanjenja novčanih sredstava, od smanjenja finansijske pasive po osnovu depozita. U drugom i trećem intervalu finansijska aktiva bila je veća od finansijskih obaveza zbog većeg smanjenja finansijskih obaveza po osnovu depozita, uzetih kredita i subordinisanog duga, a ostvareni procenti ročne usklađenosti i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 14,7%, u drugom za 24,8% i u trećem intervalu za 30,9%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza u periodu novembar 2014.-mart 2015. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim procentima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁵ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke⁴⁶.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 03. 2015. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 10,2% ili 1,6 milijardi KM (na kraju 2014. godine 11,4% ili 1,8 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 44,0% ili sedam milijardi KM (na kraju 2014. godine 44,2% ili 7,1 milijarda KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴⁵ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Prečišćeni tekst.

⁴⁶ Članom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

-u milionima KM-

Tabela 40: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno) ⁴⁷										
Opis	31.12.2014.				31.03.2015.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	960	12,6	1.385	16,7	729	9,9	1.145	14,1	76	83
2. Krediti	38	0,5	41	0,5	38	0,5	41	0,5	100	100
3. Krediti s val. klauzulom	6.299	83,0	6.443	77,8	6.332	85,6	6.491	80,0	101	101
4. Ostalo	295	3,9	409	5,0	299	4,0	443	5,4	101	108
Ukupno (1+2+3+4)	7.592	100,0	8.278	100,0	7.398	100,0	8.120	100,0	97	98
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.363	72,5	5.975	74,4	5.244	72,8	5.906	75,0	98	99
2. Uzeti krediti	949	12,8	954	11,9	872	12,1	877	11,1	92	92
3. Dep. i kred. s val.klauz.	882	11,9	882	11,0	867	12,0	867	11,0	98	98
4. ostalo	209	2,8	216	2,7	219	3,1	230	2,9	105	106
Ukupno (1+2+3+4)	7.403	100,0	8.027	100,0	7.202	100,0	7.880	100,0	97	98
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	78		78		72		90			
2. Pasiva	50		109		60		119			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	217		221		208		211			
%	12,2%		12,4%		11,5%		11,7%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	17,8%		17,6%		18,5%		18,3%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁴⁸ dominantno je učešće EURO od 65,4%, što je nešto niže od učešća 31. 12. 2014. godine (70,4%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,29 milijardi KM na 1,07 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama od 90,3% je nešto niže nego na kraju 2014. godine, uz pad nominalnog iznosa za 186 miliona KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obaveza⁴⁹, koji je posebno značajan u aktivi (79,9% ili 6,5 milijardi KM) i približno je na istom nivou kao i 31. 12. 2014. godine (77,8% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 22,0% ili 1,6 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 13,1% ili 1,07 milijardi KM i ostale valute 6,9% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2014. godine ostale stavke u EURO imale su učešće od 15,6% ili 1,29 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (10 milijardi KM), cca 64,5% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (97,6%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (7,9 milijardi KM) najveće učešće od 80,4% ili 6,3 milijarde KM imaju stavke u EURO, najviše depoziti (na kraju 2014. godine učešće obaveza u EURO bilo je 81,2% ili 6,5 milijardi KM, dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi, kao i na kraju 2014. godine, 11,0% ili 0,9 milijardi KM.

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁸ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finansijska aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finansijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godine, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁴⁹ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema F BiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvom kvartalu 2015. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 03. 2015. godine dugu deviznu poziciju imalo je 15 banaka, a kratku poziciju dvije banke. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 11,7% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 18,3 procentna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO, kao i ukupna, iznosila je 11,5% što je za 18,5 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema F BiH. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu osnovnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U maju 2014. godine po usvajanju nove Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti, prestala je da važi ova privremena Odluka, a zahtjevi privremene Odluke su uključeni u novu Odluku. Novom Odlukom su osim kvantitativnog i strukturalnog jačanja regulatornih zahtjeva za kapital, uveli i dodatni kapitalni zahtjevi: kapitalna poluga 6%, konzervacioni tampon za pokriće povećanih gubitaka za slučaj krize (u visini 2,5%). U skladu sa novom Odlukom, FBA u slučaju potrebe može posebnom odlukom propisati i druge specifične tampone za protucikličnu zaštitu i sistemski rizik, koje bi morao činiti osnovni kapital iznad minimalnog propisanog.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, FBA je u junu 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji podsticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a efekti se očekuju u narednom periodu.

U 2014. godini Agencija je, također, donijela podzakonske akte vezano za primjenu Zakona o zaštiti žiranata u Federaciji Bosne i Hercegovine i Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga u Federaciji Bosne i Hercegovine, čime se zaokružio regulatorni okvir za adekvatnu primjenu navedenih Zakona.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje uticaja posljedica globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - pregledati i redovno ažurirati plan za vanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
 - unapređivati alat „Sistem ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije finansijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
 - nadzirati usklađenost banaka sa zakonima i podzakonskim aktima i primjenjene prakse u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - nastaviti saradnju sa ECB-om i EBA-om u pravcu potpisivanja međusobnih memoranduma i razmjene informacija u nadzoru banaka, te za međunarodnim finansijskim institucijama MMF, SB, EBRD-om i dr.
 - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacioni sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ubrzati okončanje postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i

- poslovanje banaka, a posebno na pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka;
- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
 - pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
 - pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
 - uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
 - uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
 - kreiranje i donošenje mjera u cilju rješavanja ili ublažavanja problema prezaduženih osoba;
 - donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- unapređenju sistema ranog prepoznavanja pogoršanja kreditnog portfolia i efikasnijim mjerama za rješavanje nekvalitetnih kredita;
- aktivno učešće u implementaciji mjera na rješavanju problema prezaduženosti pojedinaca, finansijskoj konsolidaciji privrednih društava;
- implementaciji zakona i podzakonskih akata u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiradata;
- pripremi i ažuriranju svojih planova vanrednih mjera;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-71-2/15
Sarajevo, 28.05.2015. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvještaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 7.....	Izvještaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.03.2015.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444- 235	DRAGAN KOVAČEVIĆ
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	SENAD REDŽIĆ
9	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
12	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	SALKO SELMAN
13	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETO VIĆ
17	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	MIRZET RIBIĆ
18	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.417.898	4.560.234	4.227.456
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	627.016	618.460	641.982
1b	Kamatonski računi depozita	3.790.882	3.941.774	3.585.474
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	381.909	586.809	605.153
3.	Plasmani drugim bankama	51.960	50.836	88.354
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	10.852.400	11.170.277	11.243.476
4a	Kreditni	9.676.527	9.959.429	9.991.165
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	48	42	40
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.175.825	1.210.806	1.252.271
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca	180.604	214.585	223.237
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	476.199	491.740	495.489
7.	Ostale nekretnine	36.786	34.283	35.842
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	23.762	23.135	22.948
9.	Ostala aktiva	252.122	241.682	240.040
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.227.090	1.216.819	1.237.949
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.163.928	1.155.153	1.176.971
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	61.162	61.666	60.978
11.	UKUPNA AKTIVA	15.446.550	16.156.762	15.944.046
O B A V E Z E				
12.	Depoziti	11.523.849	12.130.746	11.903.258
12a	Kamatonski depoziti	9.363.284	9.360.266	9.140.058
12b	Nekamatonski depoziti	2.160.565	2.770.480	2.763.200
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.577	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	1.577	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka			
15.	Obaveze prema vladi			
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.039.381	1.026.503	958.485
16a	sa preostalim rokom dospijeca do jedne godine	212.485	359.866	311.741
16b	sa preostalim rokom dospijeca preko jedne godine	826.896	666.637	646.744
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	166.889	156.233	117.792
18.	Ostale obaveze	406.909	416.770	460.822
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.138.605	13.730.402	13.440.507
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	11.959	11.959	11.959
21.	Obične dionice	1.196.633	1.221.591	1.236.591
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	88	88
22b	na obične dionice	128.065	136.397	136.397
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	649.879	618.214	740.427
24.	Kursne razlike			
25.	Ostali kapital	-2.745	122.377	62.343
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.307.945	2.426.360	2.503.539
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.446.550	16.156.762	15.944.046
PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS		661.321	638.913	717.126
UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA		15.652.087	16.085.463	16.661.172

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.03.2015. godine**

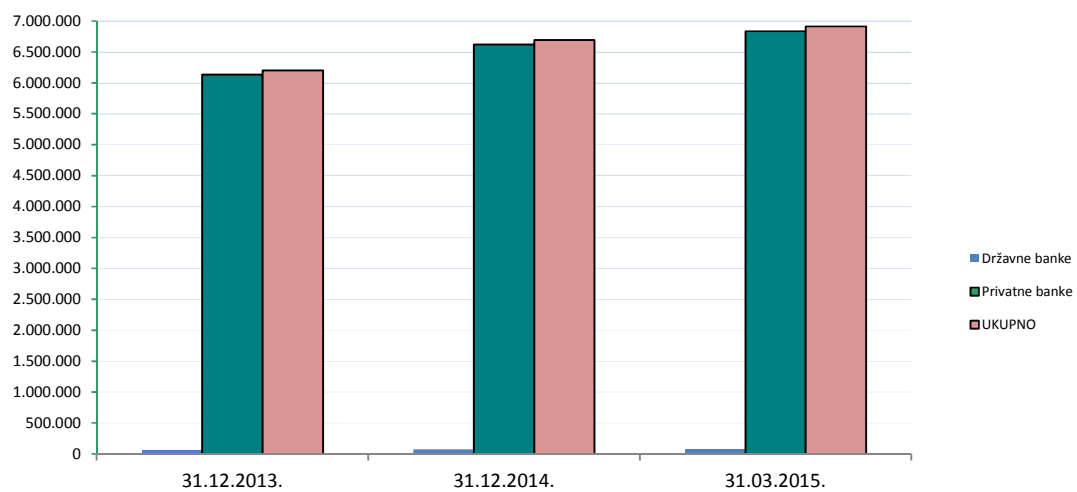
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	232.269	1,46%	191.491	1,70%	116.185	0,98%	689
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	650.302	4,08%	421.827	3,75%	400.033	3,36%	102
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	919.373	5,77%	637.741	5,67%	622.551	5,23%	1.999
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.458.258	9,15%	1.169.779	10,40%	1.018.055	8,55%	6.390
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	204.679	1,28%	101.294	0,90%	147.036	1,24%	477
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladaša	78.683	0,49%	41.632	0,37%	52.476	0,44%	6
7	Moja banka d.d. Sarajevo	188.621	1,18%	135.693	1,21%	158.681	1,33%	125
8	NLB banka d.d. Tuzla	915.772	5,74%	671.139	5,97%	751.177	6,31%	2.033
9	Privredna Banka d.d. Sarajevo	161.477	1,01%	100.270	0,89%	129.672	1,09%	4
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	392.095	2,46%	340.874	3,03%	251.564	2,11%	354
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.686.778	23,12%	2.281.534	20,29%	2.881.541	24,21%	23.105
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	969.487	6,08%	849.797	7,56%	718.499	6,04%	1.708
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	1.040.923	6,53%	845.293	7,52%	862.029	7,24%	4.080
14	Union banka d.d. Sarajevo	333.665	2,09%	125.170	1,11%	268.769	2,26%	121
15	UniCredit bank d.d. Mostar	3.950.862	24,78%	2.748.884	24,45%	2.996.530	25,17%	21.183
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	228.379	1,43%	186.985	1,66%	197.732	1,66%	439
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	532.423	3,34%	394.073	3,50%	330.728	2,78%	-472
	UKUPNO	15.944.046	100%	11.243.476	100%	11.903.258	100%	62.343

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
Državne banke	65.179	73.072	77.023
Privatne banke	6.135.711	6.618.891	6.835.234
UKUPNO	6.200.890	6.691.963	6.912.257

PRILOG 5

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2015. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.013.649	212.223	22.732	3.973	2.335	2.254.912
2.	Dugoročni krediti	6.711.828	594.971	207.504	123.660	36.599	7.674.562
3.	Ostali plasmani	219.315	986	51	1.202	2.579	224.133
4.	Obračunata kamata i naknada	36.205	4.997	1.933	6.075	26.772	75.982
5.	Dospjela potraživanja	35.349	28.484	22.746	344.779	794.612	1.225.970
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			165	230	25.906	26.301
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	315.857	4.575	4.597	8.888	33.080	366.997
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	9.332.203	846.236	259.728	488.807	921.883	11.848.857
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	183.253	74.516	63.530	282.602	921.112	1.525.013
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	113.409	72.584	74.916	238.395	738.647	1.237.951
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	106.617	42.722	18.853	81.445	184.391	434.028
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	80.371	26.789	23.220	78.240	70.573	279.193
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						209.835
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						5.333.138
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						17.181.995

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	3.202.382
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	946.047
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	512.685
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	4.183
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	9.622
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	105.313
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim bezuslovnim garancijama plativim na prvi poziv	552.906
	UKUPNO pozicija 14	5.333.138
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	169.559

PRILOG 5A

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2015. godine

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	388.622	37.802	3.146	300		429.870
2.	Činidbene garancije	509.460	98.874	672	4.850	81	613.937
3.	Nepokriveni akreditivi	44.421	549	108			45.078
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.441.944	64.878	512	585	1.071	1.508.990
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	17.562	585		1	146	18.294
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnova za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.402.009	202.688	4.438	5.736	1.298	2.616.169
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	46.919	13.086	1.031	3.267	1.298	65.601
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	21.892	2.332	764	2.977	1.205	29.170
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	29.121	11.431	732	399	106	41.789
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	24.575	9.353	857	1.547	209	36.541
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						8.056
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						205.157
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.821.326
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjeđenih novčanim depozitom						56.124
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita sa klauzulom o bezuslovnom otkazivanju						354.500

PRILOG 6

BILANS USPJEHA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.03.2013.	31.03.2014.	31.03.2015.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	451	1.210	253
2)	Plasmani drugim bankama	487	629	474
3)	Kredit i poslovi lizinga	175.149	173.913	170.739
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijanja	1.917	1.794	1.742
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	151	0	2
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0	0	1
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	16.056	15.685	16.037
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	194.211	193.231	189.248
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	52.428	49.146	44.359
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	31	157	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	5.907	4.813	5.065
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	2.270	2.985	1.298
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	737	577	321
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	61.373	57.678	51.043
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	132.838	135.553	138.205
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	8.631	8.678	10.815
b)	Naknade po kreditima	1.546	1.618	1.622
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	6.026	6.041	6.020
d)	Naknade za izvršene usluge	44.164	47.322	50.374
e)	Prihod iz poslova trgovanja	2.155	275	68
f)	Ostali operativni prihodi	9.870	10.328	10.397
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	72.392	74.262	79.296
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obaveze i ost.vrijed.usklad	29.273	22.561	20.531
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	16.644	18.046	18.734
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	45.917	40.607	39.265
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	60.053	59.901	59.205
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	36.570	35.311	35.593
3)	Ostali operativni troškovi	20.161	20.356	21.095
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	116.784	115.568	115.893
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	162.701	156.175	155.158
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	44.710	56.727	62.815
5.	GUBITAK	2.181	3.087	472
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA.	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	44.710	56.727	62.815
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	2.181	3.087	472
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	42.529	53.640	62.343

PRILOG 7

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH - AKTIVNI BILANS

u 000 KM

R.br	O P I S	31.12.13.	31.12.14.	31.03.15.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dion. kap. iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumul. dionica izdatih po osnovu novč. uplata u dionički kap.	1.188.094	1.217.909	1.232.909
1.2.	Dion. kap. iz osnova nom. iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumul. dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dion. kap.	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	206.809	106.051	106.051
1.5. ¹	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon opozivanja na osnovu odluke skupštine banke		409.634	409.638
1.6. ¹	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine		108.756	128.399
1.5. ²	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	362.349		
1.6. ¹	Zadržana - neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	248.901		
1.a.	UKUPNO(od 1.1 do 1.6)	2.155.188	1.991.385	2.026.032
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	112.610	122.705	167.658
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	140.445	44.953	472
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	156	81	81
1.10. ¹	Iznos nematerijalne imovine u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom	41.418	41.873	42.268
1.11. ¹	Iznos odloženih poreskih sredstava		2.780	2.722
1.12. ¹	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine		1.282	1.038
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10)	294.629	213.674	214.239
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	1.860.559	1.777.711	1.811.793
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dion. kap. iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kap.	3.091	3.091	3.091
2.2.	Dion. kap. iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumul. dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kap.	0	0	0
2.3.	Iznos opštih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	215.083	229.895	230.172
2.4. ¹	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine		23.703	23.509
2.4. ²	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene od strane eksternog revizora	71.984		
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6. ³	Iznos subordinisanih dugova	165.473	154.814	116.373
2.7. ³	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8. ³	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.416	1.419	1.419
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	457.047	412.922	374.564
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelazi 5% visine Osnovnog kapitala banke	2.844	1.678	1.678
3.3.	Potraž. od dionič. koji posjed. znač. glas. pravo u banci odobrena od banke suprotno odredb. Zakona, prop. FBA i posl. polit. banke	0	1.509	1.509
3.4.	Velika izlaganja banke kred. riziku prema dioničarima sa značajnim glas. pravom u banci izvršena bez prethodne saglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	156.866	203.239	217.892
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1 do 3.5.)	159.710	206.426	221.079
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE(1+2-3)	2.157.896	1.984.207	1.965.278
B.³	RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	10.998.977	11.397.359	11.373.214
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	981.318	982.250	977.292
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.³	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B + C+D)	11.980.295	12.379.609	12.350.506
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	18,0%	16,0%	15,9%

¹ Opis pozicije je važeći od 30.09.2014. godine

² Opis pozicije je važeći do 30.06.2014. godine

³ Opisi pozicija važe od 30.09.2014. godine, a stari opisi bili su:

1.10. Iznos nematerijalne imovine: patenti, licence, koncesije, ulaganja u: istraživanje tržišta, trgovačko ime, trgovačke znak te goodwill i sl.

2. 6. Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala

2. 7. Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala

2. 8. Iznos stavki - obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje

B. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA; E. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (B+C+D)

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2013.	31.12.2014.	31.03.2015.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	64	64	65
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	279	312	314
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	517	513	512
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	528	521	527
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	164	164	155
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	71	75	76
7	Moja banka d.d.Sarajevo	156	142	144
8	NLB banka d.d. Tuzla	442	430	447
9	Privredna Banka d.d Sarajevo	177	164	168
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	333	291	287
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.531	1.478	1.430
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	411	435	429
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	462	475	474
14	Union banka d.d. Sarajevo	200	202	196
15	UniCredit bank d.d. Mostar	1.262	1.216	1.219
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	225	231	229
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	229	247	248
	UKUPNO	7.051	6.960	6.920